

CHILE BULLETTINEN

Nummer 7 1978

Ärgång 6

Pris 5 kr

||||| i detta nummer |||||

Under flera år har det varit tyst om den chilenska arbetarrörelsen. Fackföreningarna krossades nästan helt vid kuppen 1973 och många fackliga ledare har mördats eller oförsvunnit sen dess. Men trots Pinochet-juntans förtryck har arbetarrörelsen börjat göra sig hörd genom olika protester och aktioner, som t ex strejken vid gruvan i Chuquibambuta. Aktiveringen av den chilenske arbetaren försöker nu Pinochet hejda genom att förbjuda sju fackförbund. Om den fackliga kampen i Chile kan Du läsa på sidorna 11-14.

der ett ofattbart förtryck är Uruguay. På sidorna 3-9 finns förhållandena i landet beskrivet.

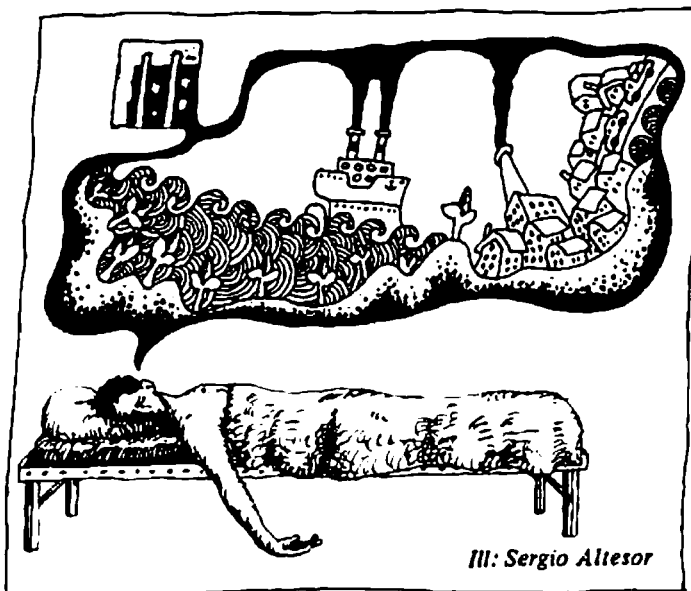
Men även andra intressanta artiklar om Latinamerika och solidaritetsarbetet i Sverige finns i det här numret av Chilebullen.

Förseringen av det här numret har »tekniska» men även »ekonomiska» orsaker. Så, kamrater, stöd - sprid - sälj Chilebuletinen!

Kamrattligen

Catherine

Ett annat land som lider un-

Ill: Sergio Altesor

1978 - en personlig återblick

1978 var ett egendomligt år på den latinamerikanska kontinenten. Det var ett år då mörkret blev en aning mindre mörkt, utan att därför något egentligt dagsljus kunde skymtas.

Det var det året många bolivianer i Sverige kunde återvända hem utan att någon entydigt kunde säga vart utvecklingen i deras hemland var på väg.

Det var det året då den väpnade kampen på nytt exploderade i ett centralamerikanskt land Nicaragua och medlemmar av sandinistgerillan sent på hösten reste runt i Europa och vädjade om en förstärkt solidaritet. Det är nu - 1979 - maktförhållandena i Nicaragua kommer att avgöras, kanske för decennier framöver.

1978 var året då Pinochet-regimen i Chile för första gången visade tecken på allvarlig inre splittring och den fackliga kampen tog en delvis ny vändning.

Det var det år oppositionen inne i Chile verkade mycket mer öppet än tidigare, men vi förblev okunniga om dess verkliga styrka eftersom

massmedia inte tyckte att landet längre var något att skriva om.

1978 var det år då Argentina vann sitt världsmästerskap i fotboll och pressen och radion och TV:n upprepade vad vänsterpressen redan skrivit och inte tog många egna steg för att göra egna analyser av vad som egentligen ägde rum.

1978 var det år då det inte längre var lika enkelt att måla allt i svart och vitt på kontinenten. Det år då en ny utveckling kunde skönjas.

1978 var det året då Carter och socialistinternationalen började gå hand i hand. Det år då nya analyser måste göras.

Det var det år då analyserna och självprövningen uteblev.

1978 var det år det stod klart att svenska varv, skogar och gruvor har dömts till att bli olönsamma på 80-talet.

1979 är det år då den allvarliga diskussionen måste sätta fart om utvecklingen ska bli en annan än den kapitalet har utsett åt oss.

Peter Torbjörnsson

Ett annat land som blöder

När militären tog över makten i Uruguay 27 juni 1973 förvandlades det land som tidigare kallats »Amerikas Schweiz» till »Latinamerikas tortyrkammare».

Idag lever en halv miljon uruguayare i landsflykt av politiska och ekonomiska skäl. Det är mer än var sjunde invånare som tvingats lämna sitt hemland. En av dem är Eduardo Viera, f d riksdagsman och chefredaktör för kommunistpartiets tidning. Idag på ständigt resande fot för att sprida information om och skapa opinion mot militärdiktaturens grymheter i sitt hemland, som han tvingades lämna 1976 efter att flera gånger ha kastats i fängelse och torterats.

Chilebulletinen träffade honom när han besökte Sverige i höstas.

• Kuppen i Uruguay var en förebyggande kupp. Militärerna ville stoppa arbetarnas och de folkliga krafternas frammarsch. Fackföreningsrörelsen hade då växt sig stark. Över 90 procent av arbetarna var anslutna till CNT (motsvarande LO och TCO i Uruguay), och Breda Fronten hade bildats, i vilken ingick Kommunistpartiet, Socialistpartiet, Kristdemokratiska partiet och delar av de traditionellt borgerliga partierna och övriga vänstern. Bankägarna och kapitalisterna såg sin makt hotad och militären, ledd av högermän och stödd av USA-imperialismen, tog över makten för att skydda kapitalisternas intressen.

Vilket stöd har militären idag ?

• Det finns inget politiskt parti som stöder diktaturen.

Alla partier är för övrigt förbjudna och vänsterpartierna är dessutom olagligförklarade. Internationellt stöds militärdiktaturen av bland annat regimerna i Sydafrika, Chile och Paraguay. USA:s regering har riktat kritik mot de grova kränkningarna av de mänskliga rättigheterna, men samtidigt får landet stora lån av amerikanska banker och militären utbildas och utrustas med vapen i USA.

Härda livsvillkor

Hur är förhållandena för vanliga människor i Uruguay idag ?

• Landet befinner sig i kris. Arbetarnas realinkomst har sjunkit med 50 procent. Arbetslösheten i Montevideo är nu 13 procent, inflationen är hög. Personers värde har sjunkit

till en tiondedel av vad den var vård 1973. Den officiella minimilönen är ca 250 kronor i månaden, men alla får inte ens så mycket. Militärer, poliser och fångvaktare, det finns drygt 60.000, får dubbelt så höga löner som vanliga arbetare. Militären deklarerade 1972 att landet befinner sig i inbördeskrig och detta dekret har ännu inte upphävts. Alla former av folksamlingar är förbjudna. Det är till exempel inte tillåtet för anhöriga till fångar att hyra en buss tillsammans för att besöka sina släktingar i fängelset. Det anses som en folksamling.

• Om pensionärer uttalar sig kritiskt mot regimen så dras pensionen in. Alla föreningsstyrelser måste godkännas av myndigheterna. En idrottsförening måste till exempel få sin styrelse godkänd i förväg.

Hur behåller militären sin makt när de saknar allt stöd hos folket ?

• Diktaturen har hela tiden ökat förtrycket. Det finns nu ca 6.000 politiska fångar, 50.000 personer har på ett eller annat sätt passerat genom fängelserna. Regementen har gjorts om till koncentrationsläger. Jag har en lista på 100 personer som är försvunna, men det finns säkert fler som vi inte känner till. Det är nu regel att alla fångar torteras. Närmare ett hundratal fångar har avlidit av tortyren. Tidningarna censureras eller har helt enkelt stängts.

Motståndet inte knäckt

Och hur gör folket motstånd mot förtrycket ?

• Det bedrivs ett fackligt

-Det är det för tidigt att uttala sig om ännu, men förutsättningarna ökar för att det ska bli någon slags öppning. Det är klart att den är beroende av att arbetarnaskämpor ökar.

- Det krävs en samordning av alla som kämpar mot dik-

● Återinförande av demokratiska rättigheter för alla.

● Amnesti för alla politiska fångar.

● Upphävandet av det förbud mot politisk aktivitet som råder idag för alla som deltog i de två senaste valen.

- Det är viktigt att de fortsätter. Först och främst för de politiska fångarnas frigivande. Regeringen känner den internationella avskyn, utländsk press har kallat Uruguay för »Latinamerikas tortyrkammare», ILO har på olika nivåer uttalat sitt fördomande av diktaturen, liksom Interparlamentariska Unionen, FN:s Kommission för mänskliga rättigheter, ja till och med OAS. Ett problem är att utländska organisationer som Röda Korset och Amnesty International inte släpps in i landet. All hjälp till de politiska fångarna ses som subversiv verksamhet. Regeringen måste tillåta att det skickas hjälp från utlandet till de politiska fångarna och deras familjer.

Du ser ändå hoppfullt på utvecklingen i Uruguay ?

- Ja, de första åren efter kuppen var all politisk aktivitet nedfryst, nu är det en ökad rörlighet. Allt som händer i andra latinamerikanska länder kan också positivt inverka och stimulera folket i deras kamp. Nu följer vi spånt utvecklingen i Nicaragua.

Anne-Marie Svedin

● Vad är Breda Fronten ?

Breda Fronten (Frente Amplio) är en koalition bestående av Kommunistpartiet, Socialistpartiet, Kristdemokratiska partiet, fraktioner ur de traditionella borgerliga partierna, oberoende m fl.

Den bildades kort tid före det senaste valet 1971, då dess presidentkandidat, general Liber Seregni (förra året dömd till 14 års fängelse i en rent parodisk rättegång),

taturen kring ett minimiprogram: man genomför gemensamma aktioner samtidigt. Oavsett vad man menar om landets framtid är det viktigaste idag att störta diktaturen. Miniplattformen skulle kunna vara:

var den som fick flest röster i Montevideo-provinsen, där hälften av landets invånare är bosatta.

Breda Frontens politiska program är antiimperialistiskt och progressivt. De i Fronten ingående partierna bedriver underjordisk viss politisk verksamhet i Uruguay. Det har upprättats ett sekretariat i exil, f n med säte i Madrid, och det finns officiella representanter i flera länder.

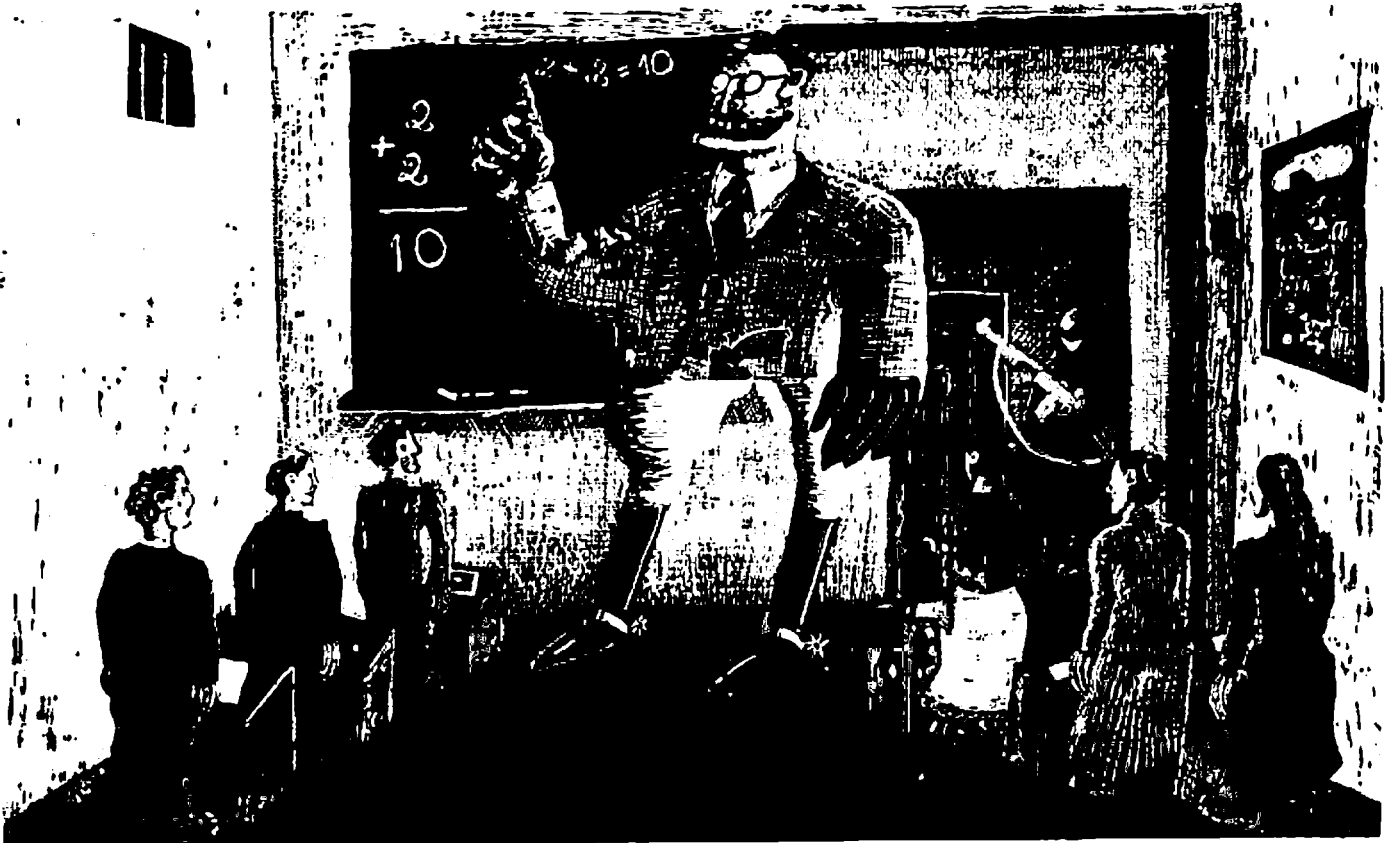
● Folkomröstning.

● Ekonomiska åtgärder för att lösa landets mest akuta problem.

Vilken betydelse har påtryckningar från utlandet ?

motstånd ute på fabrikerna, det är framför allt ekonomiska krav som ställs eftersom den ekonomiska situationen är ohållbar. Studenterna vid veterinärhögskolan genomförde nyligen en lyckad strejk. De krävde att dekanen skulle avgå. Han är fascist. Och att studieplanerna skulle ändras. Myndigheterna var tvungna att gå med på det. Det kommer ut underjordiska tidningar och för en kort tid sedan genomförde nationalistpartiets ungdomsorganisation en demonstration, men den blev brutalt nedslagen av polisen. Motsättningarna mellan de militära befälhavarna har också ökat. Högste chefen för den militära underrättelsetjänsten, en känd CIA-medarbetare, nämnde i Philip Agees bok, avsattes i somras.

Finns det möjligheter att regeringen spricker ?

Ill: Sergio Altesor

Förbudens paradis

Nyfasциsmens svarta stövlar trampar Uruguay. Det är ingen stor överdrift att, som har gjorts i utländsk press, kalla hela landet en tortyrkammare. Kalla siffror talar sitt tydliga språk: I av 5 uruguayare i landsflykt, I av 400 i fängelse, nästan 60 % av landets budget går till förtryckarapparaten.

Exemplen på de svåra förhållandena som befolkningen lever under skulle kunna mångfaldigas.

● Fångarna torteras med kåpor över huvudena. De får stå orörliga på det här sättet i flera timmar i sträck, ibland dygn. Fotot på de här kvinnorna, en av dem tydligt gravid, är taget av en militär och utsmugglat ur fängelset.

Landet är ett i raden av militärdiktaturer som, med USA-imperialismens aktiva stöd, upprättades i Latinamerika under 70-talet. Det är ingen tillfällighet att militären i Uruguay tog makten två och en halv månad innan deras kolleger i Chile gjorde samma sak - det var ett led i den kontrarevolutionära offensiven, nödvändig för att hejda folkens frammarsch, för att försvara de multinationella företagens ekonomiska intressen. Storföretagarna och fascisterna går hand i hand - över torterade och mördade kroppar.

● Fångarna måste betala tortyren

Vad beträffar de 6 000 politiska fångarna, varav en del sitter som regimens gisslan, saknar man nästan ord för att beskriva under vilka förhållanden de lever, dömda till fängelsestraff på 5, 8, 20 ända upp till 45 år - eller inte alls dömda! De utsätts för systematisk tortyr, fysisk och psykisk, och höjden av cynism är att de numera krävs på betalning för detta: 2, 5 dollar per dag. Den som inte kan betala släpps inte fri.

I kanske inget annat land har försöken till »fascistisering» av samhället gått så långt som i Uruguay. Goebbels med sitt yttrande: »När jag hör talas om kultur griper jag efter pistolen» har i

Uruguay blivit tagen på orden: en rad författare har förbjudits, bl a Tolstoj, Garcia Lorca, Pablo Neruda, Nicolas Guillen, sångare och teatergrupper förbjuds och tvingas i landsflykt, böcker och målningar bränns på bål, t o m arkiverade tidningar från 1800-talet har censuren beslagtagit på Nationalbiblioteket i Montevideo!

Militärerna har deklarerat att »den unga generationen är förlorad och en ny art bör formos med utgångspunkt från skolan». Många läromedel har bytts ut, historieböcker förvanskats. Ett stort antal lärare på alla nivåer har avskedats, liksom många elever. Hela institutioner har stängts, forskningscentra står tomma. Utbildningsministeriet skickar ut cirkulär med förordningar och förbud: man bör vara glad, ha kortklippt hår, om skägg eller mustasch så endast mycket kort och välskött, man får inte bära jeans eller stövlor osv.

● Friedmans »råd» bitter medicin

Precis som i Chile är konsekvenserna av Milton Friedmans bittra medicin katastrofala för folket: arbetslöshet, devalveringar, svältlöner, 12-16 timmars arbetsdag för att

kunna överleva. Köpkraften har - enligt officiella siffror! - under 70-talet sjunkit med 40 procent.

Med gevärspipan skapas de »stabila förhållanden» som Världsbanken och Internationella Valutafonden önskar, och Uruguay får stora lån. Utlandsskulden är en av de största i Latinamerika på två miljarder dollar. Just i dagarna överväger IDB, som tidigare gett lån, att finansiera två projekt i Uruguay. Det är uteslutande p g u de stora lånen från utlandet och det hårda förtrycket som diktaturen i Uruguay håller sig kvar vid makten.

● En desperat diktatur

Diktaturen är politiskt svag. Den har inget stöd från någon del av befolkningen. Den har inre motsättningar och är totalt oförmögen att lösa landets ekonomiska eller sociala problem. Den enda utväg den kan se är att ständigt öka terrorn. Trots sin enormt stora »legal» förtryckarapparat har den måst beväpna »nationallistband» som förgiftar och skär halsen av borgerliga oppositionsledare, som kid-

nappar motståndare till regimen, lägger bomber i synagogor, sprider flygblad med nazistslogans och skickar anonyma hotelsebrev till de konservativa tidningarna.

● Motståndet stärks mer och mer

Trots ett politiskt förtryck utan motstycke och ett ekonomiskt som inte står Chile efter förstärks motståndet. Även om de uttryck det kan ta sig för det mesta är mycket begränsade. De politiska partierna, den fackliga centralorganisationen och studentfederationen har alla sina underjordiska publikationer. Det har förekommit arbetsnedläggelser och demonstrationer. Och inte det hårdaste förtryck har någonsin kunnat hindra poeter från att dikta, konstnärer från att måla.

I kampen för att störta diktaturen kan den internationella solidariteten spela en betydelsefull roll genom att stödja folkets krav på demokratiska fri- och rättigheter, för de politiska fångarnas frigivning, för att de mänskliga rättigheterna återinförs och respekteras.

Eva Bendz

Många fångar har försvunnit, och många har avlidit under tortyren. Det har hänt att anhöriga fått en igenspikad kista och när de öppnade den, mot uttryckligt förbud, har den döda ibland varit torterad nästan till oigenkännlighet.

Carlos Chassale, 35 år gammal, är ett av fascistdiktaturens offer. Han vittnade under Världsfestivalsfestivalen på Kuba i tribunalen »Världens ungdom anklagar imperialismen».

Här följer ett sammandrag av hans vittnesmål i Havanna. Mindre än två veckor senare avled han.

Uruguay har mellan 6.000 och 7.000 politiska fångar, vilket är flest i världen i förhållande till invånarantalet, enligt Amnesty International.

Alla politiska fångar, med mycket få undantag, torteras.

JAG ANKLAGAR...

”Jag heter Carlos Chassale. Jag är lärare från Uruguay, och jag kidnappades den 7 november 1975 av en grupp oidentificerade personer. Jag befann mig vid det tillfället på min arbetsplats, skola nr 9, i stadsdelen La Teja i Montevideo, en proletär stadsdel.

– Då jag greps stod jag under intensiv läkarbehandling eftersom jag lider av en allvarlig sjukdom, cancer i lymfkörtlarna kallad »Hodgkins sjukdom». Som följd av att läkarbehandlingen upphörde och tortyren jag utsattes för, förvärrades min sjukdom och jag svävade mellan liv och död vid inte mindre än tre tillfällen.

– I det här tillståndet dömdes jag. Anklagad för att tillhöra en subversiv organisation, genom att jag är medlem av Kommunistpartiet i Uruguay, och jag dömdes till fängelse i mellan sex och arton år.

– Om jag inte hade arresterats skulle jag idag ha varit kvar i mitt hemland, i kamp mot fascismen. Varken de omänskliga påtryckningar jag utsattes för i och med min sjukdom eller tortyren, eller hotelserna om att de skulle döda mig kunde knäcka mig.

Jag intog hela tiden en korrekt hållning, trots det svåra i situationen. Och idag känner jag mig ännu närmare dem som jag aldrig angav. Jag känner mig mer än någonsin som kommunist och patriot.

– Inför denna vördade och representativa tribunal anklagar jag den nuvarande regimerna i Uruguay för att ha kidnappat mig, för att ha torterat mig svårt under nio månader och hotat mig till livet, för att ha hotat min familj, för att ha försökt utnyttja min allvarliga sjukdom för att göra mig till förrädare. Jag anklagar fascist-regimen för tortyr av hundratals uruguayare, jag anklagar den för mord och för brott mot alla mänskliga rättigheter.

– Med förbundna ögon fördes jag bort i bil från min arbetsplats till ett ställe som jag då inte kunde lokalisera. Mina kidnappare förklarade under vägen att vi befinner oss i krig och att jag därför inte var en vanlig fånge utan en krigsfånge. Och att allting i krig är tillåtet, även tortyr och mord. Vi som befann oss på det här stället döpte det till »Helvetet».

– Jag tvingades stå upprätt, mycket bredbent, rak i ryg-

gen utan mat eller dryck, och mina fysiologiska behov fick jag utträtta där i samma ställning. Första gången fick jag stå så i nästan två dagar tillsammans med en stor grupp män och kvinnor, de flesta nakna och barfota. Vi föll omkull när sömnen bemäktigade sig oss. De reste oss upp med slag. När huvudet föll ned mot bröstet använde de en liten slags elektrisk bärbar apparat, med vilken man gav oss stötar mot käken, öronen eller nacken. När vi av trötthet förde samman fötterna särades de genom slag mot anklarna. Hela tiden slog de oss mot njurarna, på ryggen och i huvudet.

– Sen band de samman mina händer på ryggen med tjocka rep, som gav mig sår. Jag hissades upp i armarna i en kedja, som löpte genom en trissa så högt att jag blev hängande i luften och jag nådde nätt och jämt golvet med ena tåspetsen. Senare fick jag veta, att de inte hissar upp oss helt utan tillåter att vi snuddar vid golvet. Det är ett sätt att hålla oss vid medvetande, så att vi inte svimmar av.

– Det gjorde fruktansvärt ont. De började gunga mig, vilket ökade smärtan ytterligare, och sen slog de mot olika

delar av kroppen så att bli några revben på högre sida knäcktes. De slog mig också i huvudet med ett träföremål, och längre fram kände jag elektriska stötar i olika delar av kroppen. Jag vet inte hur länge det här höll på. Men jag minns att när jag släpptes ner kändes det som om armarna slets loss från kroppen när blodet återvände.

– En natt försökte en berusad vakt tvinga en ung flicka, som stod intill mig, att dricka sprit. Hon vägrade. Flickan grät, och då kom vakten tillsammans med några andra tillbaka till henne. De började ta på henne och säga oanständigheter. Sedan våldtog de henne. De tillfällena var de svåraste. För många av oss som var där kände varandra. Många var vänner sedan år tillbaka.

– När vi befann oss på nedre botten trakasserades vi ständigt av vakterna, som hade uttryckliga order att inte lämna oss i fred. De slog mot njurarna och i huvudet och gav oss elektriska stötar med bärbara apparaten. De trampade oss på fotlederna och gav oss karateslag. Några vakter roade sig med att springa över oss på nätterna. När de förde oss till toaletten fick vi ställa oss i

Eduardo Galeanos bok »Sången vi sjunger» (Prisma) ger en skrämmande bild av Uruguay, landet där halva befolkningen har flytt till utlandet p g a arbetslöshet eller politisk förföljelse, ett land i spillror där bara de svagaste, de fattigaste och förtryckarna själva finns kvar. Ett land, där »folk tar adjö varje dag».

Men en del kommer också tillbaka, som Mariano. Ef-

ter en tid i landsflykt återvänder han till Uruguay - landet han inte kan sluta att älska. Han återvänder för att arbeta för en bättre framtid. Han fångas så småningom, torteras men lyckas fly tillbaka till livet. Vi möter Mariano när han under sin flykt från fångelset kommer till en by med en enda invånare kvar - en gammal man.

MÖTET

Ur »Sången vi sjunger» av Eduardo Galeano

Jag hade varit i stan i ett dygn och haft tur. Allt var ordnat. En smugglarskuta skulle ta mig över till andra stranden.

Jag gav mig iväg med en påse på ryggen.

Jag måste gå långa vägar ute på landet för att komma till floden. Landstrykare, lösdrivare, luffare, lunkare - jag skrattade för mig själv och lyssnade på skrattet. Jag var svag och mycket trött, men jag hade hela tiden en väldig lust att springa och att vältra mig i gräset som en unghäst. Aldrig mer skulle jag ångra att jag levde. Jag hade fått nog av död för all framtid.

Jag försökte känna igen fåglarna på deras sätt att flyga eller sjunga. Det höll mig sysselsatt och höll mig sällskap. Jag ville indentifiera steglitsan, den fläckiga bentevofågeln, den vita änkefinken. Kalanderlärkan misstrodde jag, för jag visste att den härjade alla andra. Trasten höll sig tyst av ren lättja. De lättaste låtarna att känna igen var skogsduvornas strupljud, som om de sjöng genom kråvan, kolo-kolo-kolo, där de gömde sig i trädskronorna framåt kvällen.

Jag la mig och vilade på skogsstigen när jag inte orkade längre, och medan jag låg där och tuggade på undergörande örter tänkte jag mycket på Fierro. Det var honom jag hade att tacka för min nyfikenhet och min respekt för silverpopplarnas snabba sus och grodomarnas röster och krafterna hos harriset. Varenda liten eldflugan skriver sin namnteckning i luften, med blått bläck, och man måste kunna tyda den. Jag tänkte på hur Fierro lärde mig allt det där. Jag tänkte på honom och på att man inte kan få tillbaka det som de har tagit ifrån en, och inte heller väcka någon till liv igen, men att man åtmin-

stone måste försöka göra upp räkningen, och jag tänkte med förbittring på tortyren som mal sönder människokött och på dem som vill göra vår jord till en avskrädeshög.

Jag hade ett behov av att ge var sak dess namn för att inte förlora någon. Insekter och växter gav mig tillbaka namnen som jag hade glömt och som nu skulle följa mig för alltid. Jag såg dagens tvärstreck på himlen och fyllde lungorna med doften från vilda blommor, och jag hade aldrig varit så säker på att jag var fri och obunden och att jag älskade denna jorden som har skapat mig och där jag har valt att leva och dö. Jag såg kolibrin arbeta bland blomkronorna och hackspetten på trädstammarna och jag kände mig omtumlad inne i bröstet, för jag var en liten bit av något mycket större och mycket bättre än jag själv. Med hög röst sa jag: jag far men jag kommer tillbaka. Och då, när jag kommer tillbaka, skulle den verkliga, slutliga resan börja för mig.

Jag tänkte på dem som har blivit kvar. Inte bara på Fierro. Jag tänkte på kamraterna i fångelset och framför allt på en som hade blivit knäckt och som, när han fick träffa sin fru efter ett år, ville bjuda henne på jord att äta. Jag tänkte på kamraterna på tidningen, på de få överlevande som inte var långt borta eller i fångelse, och jag föreställde mig hur de träffades och söp sig fulla till minne av mig och var glada att ha en förevänding. Jag tänkte på mina gamla vänner. Gorrion såg jag för mig på stranden, bredvid den släckta elden, han stod där med händerna i fickorna och såg efter ett fartyg som drog förbi och försvann. Ronco föreställde jag mig som jag såg honom sista gången, framför en splittrad spegel, med handen hårt slutet om en revolver, han vacklade, svettades, desperat och mycket ensam på grund av såret längst

inne i själen som aldrig skulle kunna läkas.

Jag gick långsamt. Det värkte i mitt dåliga ben och det var inte mycket kraft jag hade kvar i kroppen. Jag var mager som ett streck.

På morgonen den tredje dagen kom jag till en övergiven by. Jag visste att jag måste akta mig för hus och människor, men där fanns ingen kvar, bara lukten i de tomma boskapsfällorna och en lerväg, damm i drivor på skeletten av husen och den brännande solen och inte en människa.

Jag letade efter något tak, någon skugga att lägga mig i. Jag satte mig ner. Jag ställde påsen bredvid mig. Jag lutade mig mot väggen och blundade.

Då hörde jag en sprucken röst som sa:

– Han ser trött ut pojken.

Jag vände mig om och fick syn på honom. Han var gammal, och satt och drack mate alldeles ensam, i dörren till vad som hade varit byns butik.

En flock stjärtänder flög förbi, och gubben sa att de kom från Venezuela. Han sa att han hade en son i Venezuela men att sonen inte kom hem på somrarna eller någon annan gång heller. Han hade en annan son i Australien.

Gubben hade hatten på sig och hade en kostym som var äldre än han själv, dubbelknäppt kavaj med mycket breda slag, som på ett gammaldags fattigbröllop. En tillandsiablomma hängde i hans knapphål.

Det var födelsedag. Gubben fyllde jag vet inte hur många år den dagen, och han var ensam. Han hade en hund, men

hunden hade glömt bort hur man skäller för han hade ingen att skälla på. Gubben hade klätt ut hunden. Han hade satt på den en mössa och en kjol som släpade efter det stackars kräket och gjorde att han inte kunde klä sina loppor i fred.

Grisar och höns gick in och ut i huset. På bakgården stod en mjölkko. Jag åt tillsammans med gubben, sånt som han själv hade lagat till, färskt bröd och blodkorn, medvurst och ost. Vi skålade i starkt, rött lantvin. Han frågade varför jag var så mager. Jag sa att jag kom från ett ställe där man måste riva brödet för att kunna få det i sig, och där man plockade upp smulorna från golvet den ena efter den andra, och där man frös ända in i märgen. Han sa att så var det i utlandet och därför skulle ingen få honom att fara hemifrån.

Han lät mig få sova på britsen. När jag vaknade satt han och väntade med några papper i handen. Det var ett långt brev från en av sönerna, på sex eller sju sidor, skrivet mycket långt borta. Det var fem år sen sonen hade skrivit det där brevet, men gubben bad att jag skulle läsa det för honom.

– Nej, nej, läs högt, bad han.

Brevet berättade om en annan värld. Där stod om hur svårt det är att känna sig främmande och gå ute i hårt väder och vara ensam och inte ha någon att säga det till och inte kunna orden.

Efter ett tag tröttnade jag och hoppade över något stycke. Gubben avbröt mig:

– Där fattas det någonting, sa han.

Han kunde det utantill. Han lyssnade ända till slutet, som i kyrkan, blundade och nickade istämmande. Men han sa:

– Jag hade varnat honom. Och han sa att han inte behövde några goda råd. Men se där.

Han satte tummen mot nästippen och fladdrade med handen.

– Så där flyger barnen bort, förstår du, sa han.

Hunden och jag såg på varandra. Han sa att nu när sönerna var utspridda så långt borta, kändes det värst att tänka på att de måste ljuga mycket för att kunna klara sig.

– Man ljuger med benen i kors, så att Gud ska förlåta, förklarade han för mig.

Han pratade vidare, och jag kände att jag måste slåss mot tacksamheten och medlidandet. Jag gjorde min att resa på mig, men han tvingade mig att sätta mig igen med våld.

– Nej, nej, ni går inte härifrån. Vi håller ju på och firar.

Hur länge var det sen han hade haft någon att tala med? Han hade stannat kvar i byn, levande begravnen, och sett årtiderna gå förbi och vetat att varken tåg eller ryttare skulle komma den vägen igen.

– Det behövs mycket värme, sa han, för att fågelungen ska kläckas ur ägget. Ett ordentligt bo med mycket dun behövs det.

Han gjorde mate, starkt som bockskägg åt mig. För att få mig frisk, sa han. Han sa att han hade hört hur jag jämrade mig i sömnen.

Nästa morgon sa jag adjö till gubben. Han gav mig ett par skor. Ännu på långt avstånd såg jag honom stå där och vifta med en väldig näsduk, med den lilla hunden bredvid sig. Jag fortsatte min vandring, och hela tiden gick jag och kämpade med de här frågorna inne i huvudet. Jag talade till mig själv och svarade: nå, än sen då? Fastän det gör så ont. Fastän det gör oss sömnlösa. Fastän det tynger ner bröstet på oss. Vi har frihet att uppfinna oss själva. Vi har

frihet att vara vad vi får lust att vara. Framtiden är ett tomrum, och för att fylla det på rätt sätt måste man slåss med näbbar och klor mot dödens och lydnadens och de förbannade förbudens tysta värld. Fan, de ska få betala. Fan, tänkte jag.

Jag tog mig fram över betesmarkerna och kände att vår stackars jord kallade på mig och tog mig vid handen och hjälpte mig att gå vidare, för jag var hennes barn, och hon sa till mig: du får inte förlora glädjen, svär på det, svär på att du aldrig förlorar glädjen, och jag kände hur ont det gjorde i benmuskelnerna och i nerverna i fötterna som var förstörda för alltid, och så tänkte jag: så här jord måtte det ha varit som Adam gjordes av, den här solen måtte det ha varit som kunde få den förbjudna frukten att mogna, och jag tänkte: fan, tänkte jag, det är det värt.

Jag kom till floden ett par dagar efteråt. En smugglare tog mig över. Han kallades för Quincetiros. Vi gjorde överfarten på natten, och det var inte lätt. Tidvattnet var på ingående och floden blev upprörd. I gryningen var vi vid andra stranden. Quincetiros steg inte ur båten. Jag ville betala honom, men då skrattade han och for igen. □

Ill: Sergio Altoso

Låt Domitila tala!

- Pappa, varför sa du inte att det var så här att vara politisk?

Domitila Chungara, sju-barnsmor och gruvarbe-rarhustru, stämplad av diktaturen som »kommunistisk uppviolare» befin-ner sig i exil i sitt eget Bolivia.

Militären har - för vem vet vilken gång i ord-ningen - demonstrerat sin vanmakt inför Domitila och hennes kamrater.

För dessa människor be-tyder kampen för en ut-härdlig tillvaro trakasse-rier, fängelse, tortyr och mord. Om denna oupp-hörliga kamp berättar Domitila i boken »Om ni låter mig tala» (Författar-förlaget). Svårt sjuk och knäckt av fysiska um-bäranden och systema-tisk terror, ställer hon frågan till pappan som kommer på besök till den

tropiska landsända dit hon deporterats. Det är en av de få gånger som Domitila ger uttryck för resignation eller uppgi-venhet.

Den verklighet hon be-skriver handlar om ofatt-bart och omänskligt slit för männen i gruvorna och Jeras familjer. Och kampen - den handlar om att göra slitet uthärdligt. Det är inte av en slump som gruvarbetarna i Boli-via är de mest militanta i kanske hela Latinameri-ka.

Man skulle kunna tro att »Om ni låter mig tala» är en skildring präg-lad av hopplöshet och bitterhet. Men det bes-tående intrycket är ett av okuvlig kampanda, värme, inlevelse och hu-mor.

Jag kan inte tänka mig

● Domitila Chungara i sin hemby Siglo XX i Bolivia. Hen-nes bok »Om ni låter mig tala» är en utmärkt grundkurs för alla som vill studera förhållandena i Latinamerika.

en bättre grundkurs än »Om ni låter mig tala» om man vill studera t ex latinamerikansk diktatur, arbetarklassens villkor i densamma eller kapita-lismens förslavande ka-raktär.

Socialismen är den enda utvägen och möjligheten för ett förtryckt folk att resa sig. Det är Domitilas budskap.

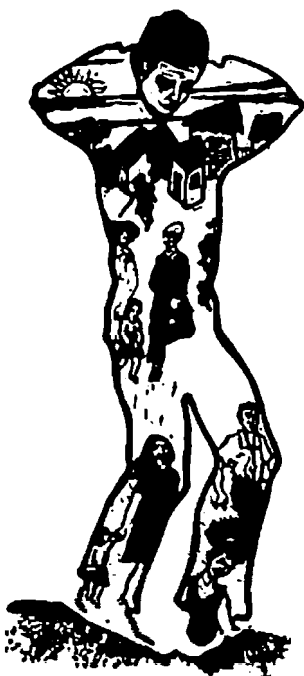
Domitila själv har redan

blivit en legend i Latin-amerika och hennes skildring förtjänar sin plats bland klassikerna på området, böcker av bl a Galeano och Lindqvist.

Läs den. Den är en o-undgänglig källa till kun-skap om och kritik av de regimer i Latinamerika som sedan länge ägnar sig åt att ta livet av sina folk. Domitila ser till att det inte sker i tysthet.

Jannike Åhlund

DEN SOM INTE KÄNNER OSS, KÄNNER INTE CHILE

Efter kuppen 1973 levde Sergio Stuparich under jorden en månad, innan han tvingades söka asyl på italienska ambas-saden i Santiago. Under de sju månader han vis-tades på ambassaden skrev han romanen »Den som inte känner oss, känner inte Chile», som sedan smugglades ut ur Chile. Boken beskriver människorna, som upp-levde de tre åren mellan Allendes valseger och juntans kupp. Den berät-tar om dem som var med och formade händelseför-loppet. Och den talar också om hur händelser-na påverkade deras per-

sonliga utveckling.

Tre olika personer skil-drar sina liv i romanen. Det är studenten Felipe, psykologen Maria Paz och arbetaren Ramon, som alla, av olika skäl, blir fiender till juntan.

Det är en spännande bok, som visar vad många debattböcker eller do-kument från Chile inte lyckats beskriva - män-niskorna och deras upp-levelser under Allendeti-den.

Romanen ges ut på bokförlaget Barrikaden.

rapport

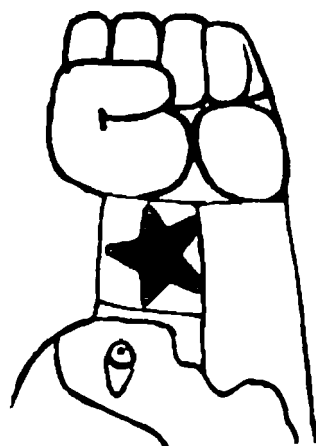
FRÅN SIDA

Har Metall svikit de an-ställda vid de svenska dotterbolagen i Latin-amerika som värdjat om stöd?

Den frågan ställdes i ra-dioprogrammet Öppen kanal, som sändes i hös-tas. I senaste numret av Rapport (nr 7/78) från SIDA återges diskus-sionen mellan, Jan Olsson, internationell sekreterare i Metall, Ste-fan de Vylder, Chilekom-mitten, och Sigrid Gun-narsson, som återvänt från Colombia efter nä-gra års arbete där. □

VAD HAR HÄNT SEN KUPPEN ?

Det har inte talats så mycket om de chilenska fackföreningarna efter kuppen. Men i slutet av november 1978 olagligförklarade juntan helt plötsligt sju stora fackförbund och konfiskerade samtidigt alla dessas tillgångar.

Ännu ett exempel på juntans förtryck? Ännu ett av de många?

Jo, men också något mer. För denna offensiv mot fackföreningarna uttrycker fram för allt juntans växande rädsla för att den chilenska fackföreningsrörelsen ska lyckas återuppbygga sin gamla kraft och styrka.

Bara ett par veckor efter olagligförklarandet av de sju förbunden kom det på nytt till uttryck. Då beslutade nämligen juntan helt plötsligt att avsätta de fackliga ledningarna i alla privata företag och utlysa »val» i dessa fackföreningar.

Men varför har det varit så tyst om de chilenska fackföreningarna efter kuppen? Till del har det berott på att förbudet av CUT (det chilenska LO), förföljelsen av de fackliga ledarna och aktivisterna, införandet av anti-fackliga lagar som omöjliggjorde så gott som all facklig verksamhet, gav intryck av att hela den chilenska fackföreningsrörelsen hade krossats. Under lång tid hade vi intrycket av att det inte ens fanns några fackföreningar kvar i Chile.

Men det stämde inte. Juntan lämnade kvar fackföreningarnas skal.

De flesta fackföreningar fanns kvar, men utan rätt att fungera som fackföreningar.

De hade inte rätt att förhandla om löner, de hade inte rätt att välja sina egna ledare, de hade inte rätt att hålla möten, de hade inte rätt att vidta stridsåtgärder.

Med hjälp av lagdekretet 198 gav juntan sig själv rätt att avsätta och tillsätta fackliga ledningar efter eget behag och behov. Och många av dem som inte dödades, fängslades, försvann eller drevs iväg i påtvingad landsflykt, ersattes också med lagdekret 198.

Dock inte alla.

• Kontinuiteten bröts inte helt

Även om det kan tyckas överraskande så satt flera

gamla fackliga ledningar, som också öppet hade stött UP-regimen, kvar på sina poster även efter kuppen.

Det var en faktor som bidrog att göra det möjligt att fylla det skal juntan lämnat kvar med nytt innehåll. Den kontinuitet av kamp och det historiska minne som de gamla fackliga ledarna representerade bidrar till att återigen göra dess skal till verkliga fackföreningar.

En annan bidragande faktor är den mycket vidare sociala roll som fackföreningarna fyller i de chilenska arbetarfamiljernas liv i jämförelse med Sverige av idag. Det var genom fackföreningens försorg lördagsdansen arrangerades, det var fackföreningen som

ordnade fotbollsturneringar, det var via fackföreningen man eventuellt kunde åka någonstans på semester, det var via fackföreningen eventuella sociala försäkringar organiserades. . .

Efter kuppen kunde dessa bredare sociala aktiviteter fortsätta. Och när arbetarna kunde samlas inom fackföreningens ramar var också ett första steg taget i reorganiseringen av skalet till facklig organisation.

• Kamp via brev

De första åren efter kuppen hördes knappast något från eller om fackföreningarna. Men 1975 började det röra sig.

• Facklig kamp i Chile •

◁ Det var inga spektakulära aktioner. Inga strejker, inga demonstrationer.

Vad det framför allt handlade om var att olika fackföreningar runt om i landet började skriva brev till juntan. Brev som beskrev den hopplösa ekonomiska situationen arbetarna tvingades leva under. Till en början var breven mest beklaganden och inte så mycket uttryck för krav.

Men så småningom blir breven mer frimodiga i tonen. Allt oftare innehåller de krav på ordentliga lönehöjningar baserade på fackföreningarnas egna uträkningar om vilka arbetarfamiljens behov var.

Inte så mycket till aktivitet att tala om, tycker kanske någon.

Nej, kanske inte, men viktig. För vad dessa brev uttryckte var att de chilenska arbetarna på ett visserligen uppsplittrat sätt börjat organisera sig och agera som klass igen, inom de oerhörda begränsningar som fanns.

När så småningom breven formulerar krav på att få tillbaka de fackliga rättigheterna så faller också den påtvingade underdånigheten inför överheten, som funnits med i de första breven, bort. Fackföreningarna börjar säga ifrån att de intressen de representerar och de intressen juntan representerar inte har någonting med varandra att göra.

Denna metod att ge uttryck för missnöje och krav blir allt mer spridd och dess betydelse ökar av att de flesta brev offentliggörs på olika sätt. Några publiceras som insändare i legala tidningar, andra distribueras via olika kyrkliga kanaler och åter andra som flygblad ur hand i hand.

Att breven blir kända bidrar till att förena och homogenisera de enskilda fackföreningarnas krav. Men också det enkla faktum att arbetare på en fabrik kan ta del av vad arbetare på en annan fabrik gör och kräver innebär en impuls för dem att också ta lik-

nande initiativ.

Mer än något annat uttrycker brevströmmen från olika fackföreningar just detta: fackföreningarna börjar fyllas av aktivitet, det missnöje som finns börjar uttryckas i krav genom fackföreningarna. Och det är ett första steg för att återskapa den kollektiva styrkan som en samlad och enad arbetarrörelse utgör. Det vill säga den styrka som härskarna upplevde som så farlig att den såg det nödvändigt att genomföra kuppen 1973.

• »Tio-gruppen»

Så länge detta missnöje befann sig på brevskrivarnivån. Och så länge det bara uttrycktes av en uppsplittrad rörelse - varje fackförening för sig - så länge det inte fanns några centrala fackliga ledningar som kunde samordna denna aktivering och ta centraliserade initiativ för att ge den större kraft, behövde inte juntan vara så bekymrad.

De första initiativen för att centralisera arbetarnas protester togs genom bildandet av den så kallade »Tio-gruppen». Den bestod av fackliga ledare som var medlemmar i det kristdemokratiska partiet. De stödde alla kuppen men kom genom bildandet av »Tio-gruppen» att utgöra den första öppna fackliga oppositionsrösten mot juntan.

»Tio-gruppens» utgångspunkt var dock tveggad. Dels fanns där det faktum att de var fackliga ledare som en gång i tiden valts till sina poster. När arbetarna genom sina lokala fackföreningar började ställa krav - lönehöjningar och fackliga rättigheter - så måste de på något sätt också ge uttryck för dessa krav för att inte förlora i trovärdighet inför arbetarna.

Men alldeles klart agerade de också i funktion av sitt medlemskap i det kristdemokratiska partiet och de strävanden detta parti hade för att framstå som ett trovärdigt borgerligt alternativ till militärjuntan.

”Spontana svåra ko

• Facklig kamp i Chile •

rörelser ntrollera”

»Tio-gruppens» mycket nära relationer till den nordamerikanska fackföreningsbyråkrattens olika institutioner är ett uttryck för att de också hade ett beaktningsvärt internationellt stöd i dessa strävanden.

»Tio-gruppens» strävan var också med all säkerhet att utgöra kärnan i en kommande ny landsorganisation som skulle kontrolleras, eller åtminstone domineras, av andra politiska strömningar än de som utgick från marxismen.

• Splittring och polarisering

Under lång tid var »tio-gruppen» de enda fackliga ledare som gav uttryck för opposition mot juntan och som samtidigt hade möjlighet att komma till tals i nationell skala genom olika massmedia. Det hade stor betydelse för att bygga upp ett förtroende och ett stöd för detta projekt.

Men under året som gick började andra fackliga grupperingar att utkristalliseras på det nationella planet. Det ledde till och med till att »tio-gruppen» splittrades.

Denna splittring illustrerar också de politiska strävanden som ligger bakom »tio-gruppens» agerande.

Splittringen skedde genom att tre av medlemmarna i »tio-gruppen» Juan Manuel Sepulveda, Hernan Mery och Manuel Busto, uteslöts därför att de också tillhörde en ny facklig sammanslutning CNS (Coordinadora Nacional Sindical) - Den Nationella Fackliga Samordningsorganisationen. Anledningen var, enligt »tio-gruppens» talesman Eduardo Rios, att CNS domineras av, som han uttryckte det, »marxistiska element».

Alla de tre uteslutna är välkända medlemmar i det kristdemokratiska partiet. Juan Manuel Sepulveda - som under en tid bestraffades av juntan genom deportation till de norra regionerna i Chile just på grund av sitt medlemskap i kristdemokratiska partiet -

svarade på uteslutningen:

- Jag tror att det förekommit krav på att utesluta oss, och att dessa kommer från den nordamerikanska landsorganisationen AFL-CIO, eftersom vi menar att de marxistiska elementen fortfarande har betydelse i det nationella livet och i arbetarnas liv.

Hernan Mery kommenterade uteslutningen med:

-Basen är med oss. Den förstår att det är en manöver för att splittra arbetarklassen.

Allting tyder på att denna splittring motsvarar en radikaliserings inom arbetarklassen. En radikaliserings som de kristdemokratiska ledarna kanske börjar tappa greppet över. Och som leder till en process av polarisering mellan fackliga ledare som representerar olika uppfattningar om hur situationen i Chile idag bör lösas.

• Två dokument

I samband med »firandet» av 5-årsdagen av kuppen publicerades två dokument som delvis speglade denna polarisering. Dokumenten, som bägge publicerades av den katolska kyrkans hjälporganisation, »La Vicaria de Solidaridad», tidning »Solidaridad», var skrivna och undertecknade av olika fackliga ledare.

Det ena dokumentet var undertecknat av CNT och FUT. FUT - Frente Unitario de Trabajadores/Arbetarnas Enhetliga Front - är ytterligare en sammanslutning av olika fackliga ledare på nationell nivå.

Det andra dokumentet undertecknades av »tio-gruppen» och UNTRACH (Union Nacional de los Trabajadores Chilenos/De Chilenska Arbetarnas Förbund), en sammanslutning som ursprungligen initierades med juntans hjälp.

Många av de krav som förs fram i de två dokumenten är likartade. Det gäller kraven

• Facklig kamp i Chile •

på att återfå de fackliga rättigheterna, bland dem rätten att själva få välja sina ledare och rätten att strejka. Det gäller även kravet på reella lönehöjningar efter de behov arbetarna har.

Men dokumenten skiljer sig också åt. Medan »tio-gruppen» och UNTRACH inleder sitt dokument med den traditionellt underdåniga frasen »Excelentísimo señor presidente de la república, general de ejército don Augusto Pinochet Ugarte. . . », så börjar CNS och FUT:s dokument helt korthugget med »señor comandante en jefe ejército».

Men mer än tonfallet är det i motiveringarna till de olika kraven som skillnaderna syns.

»Tio-gruppen» och Untrach skriver att det »uppstår spontant rörelser som ger uttryck för krav och motstånd vars slutliga resultat är svåra att förutse och än mindre kontrollera».

Det vill säga »tio-gruppen» och UNTRACH motiverar sina krav främst med att de är nödvändiga för att kunna kontrollera den spontana kampvilja som allt mer kommer till uttryck. De fackliga rättigheterna krävs tillbaka för att undvika utvecklingen av klasskampen, inte för att utveckla den och stärka den.

För CNS och FUT är de fackliga rättigheterna delar av de självklara demokratiska rättigheter som det chilenska folket berövats, men måste få tillbaka. »Det

chilenska folket står inför den största utmaningen i sin historia», skriver CNS och FUT, och fortsätter »och de som betalat det högsta priset i den kris som Chile lever i är vi arbetare».

I konsekvens med detta går CNS och FUT också längre i sina krav än »tio-gruppen» och UNTRACH. De kräver bl a besked om vad som skett med de »försvunna».

Om juntans projekt att skriva en ny grundlag säger de »det är bara det chilenska folket som genom en konstituerande församling som väljs i fria och hemliga val, som kan utforma en ny konstitution».

• Aktivering i basen

Men kan man nu lägga så stor vikt vid dokument och uttalanden från olika fackliga ledare? Speglar de verkligen aktivitet i basen eller hur är det?

Det finns flera exempel som visar att det skett en verklig kollektiv aktivering av de chilenska arbetarna. Ett exempel är det aktiva stödet till de hungerstrejker som de anhöriga till de försvunna genomfört. Ett annat är la-majdemonstrationen i Santiago (se Chilebullen nr 4/5 1978). Ett tredje är de olika massmöten som hållits i Santiago och som organiserats av fackliga organisationer, som exempelvis »gruvarbetarens dag» och »den internationella kvinnodagen». Ett fjärde exempel är den öppna konflikten vid den stora koppargruvan Chuquicamata (se förra Chilebuletinen). Den kon-

flikten fick också efterföljare i det stora stålkomplexet Huachipato och i kolgruvorna i Lota genomförde arbetarna spontant liknande maskningsaktioner som de i Chuquicamata. I en intervju i »Solidaridad» säger Antonio Mimiza, som är medlem i »tio-gruppen» att dessa, och andra, aktioner är spontant genomdrivna av arbetarna själva och i själva verket mot de fackliga ledarnas vilja.

Ytterligare ett intressant exempel på denna aktivering är den stödsamling, motsvarande en timmes arbete, som arbetarna i 874 privata företag i Santiagoområdet genomför till stöd för de arbetare som är anställda i det så kallade »empleo mínimo», ett nödhjälpsarbete med betalning långt under minimilönen, inför julhelgen.

Det finns exempel - och fler än dessa - på en aktivering inom den chilenska arbetarklassen.

• Skalet börjar fyllas

Med andra ord har skalet börjat fyllas med innehåll. Och det har i sin tur kommit till uttryck i strävandena efter centralisering och samordning på det nationella planet. Samtidigt har den tvingat fram en polarisering mellan olika politiska förhållningssätt till denna utveckling.

Det var därför juntan förbjöd de sju fackförbunden. Det var därför den plötsligt gav order om att fackliga »val» skulle hållas. Syftet var att bromsa denna utveckling. Att

förekomma den. Att visa för arbetarna att det inte lönade sig.

De fackliga valen var en motsvarighet till den »folk-omröstning» som juntan ordnade i början på året. Lika o-demokratiska, lika farsartade.

De fackliga valen deklarerades med fyra dagars varsel. Men det var inte nog med det. De enda som kunde väljas var de som inte varit fackliga ledare tidigare och som inte varit politiskt aktiva under de senaste tio åren . . . ! Inga kandidater fick nomineras.

Dvs juntan såg till att de som blev valda var sådana som inte intresserade sig ett skvatt för vare sig politik eller facklig kamp.

På flera håll röstade arbetarna trots det på sina gamla ledare. På andra håll spreds rösterna ut så att nästan alla arbetare fick en röst var.

Men det faktum att valen hölls och att de inte gav upphov till mer aktiva protester än en kort hungerstrejk av några fackliga ledare, visar ändå att juntan har kontrollen kvar. Även om den utnyttjar den på ett ibland förvånande sätt. Som en av ledarna för ett av de förbund som förbjöds sa:

- Juntan kan ju med hjälp av lagdekret 198 ersätta de ledare den vill, så varför dessa fåniga val?

Lars Palmgren

Fackliga ledare i Chile idag. Från vänster: Carlos Frez, FUT, en tämligen ny sammanslutning av olika fackliga ledare på nationell nivå, Antonio Mimiza, »Tio-gruppen», den första fackliga oppositionen mot juntan, och Manuel Bustos, CNS. Bustos utestöts ur »Tio-gruppen» då han också tillhörde CNS.

Aterigen händer det i Bolivia: en general griper makten och utnämns till president.

Den här gången heter han David Padilla, f d befälhavare för Bolivias väpnade styrkor.

Men det är inte bara fråga om

maktövertagande - en ny general kommer och allt förblir vid det gamla. För det är nu uppenbart att Bolivia befinner sig mitt inne i en process som har betydelse inte bara för Bolivia utan också för den latinamerianska utvecklingen i stort.

Den bolivianska politiken befin-

ner sig inne i en period av radikalisering och det är USA, socialdemokratien och de bolivianska arbetarna som nu kommer att mäta sina krafter mot varandra.

Och i denna kraftmätning kommer att avgöras var det hela skall sluta.

Pendeln svängde tillbaka

Jag reste igenom Bolivia ett par gånger under de fyra månader då den förre presidenten Pereda satt vid makten.

Pereda grep makten då hans försök till valfusk avslöjades. Han ansågs allmänt som en misslyckad politiker utan något bredare stöd ens bland sina egna.

Det var uppenbart att hans tid vid makten inte skulle bli långvarig.

Jag kom till Bolivia under denna tid i tron om att jag skulle möta en hopplöshets stämning bland arbetarna och fackföreningsfolket.

Att jag skulle möta en bild av resignation, censur och hård förföljelse.

● Offensiv kamp

Men den verkliga bilden var en helt annan: uppe på det mäktiga gruvfackets kontor såg man mycket ljusst på möjligheterna som den framtida kampen ger - även på kort sikt.

- Companero, sa man, ännu sitter vi här i föreningslokaler som vi återtog i början av året. Våra kamrater har inte fängslats och vi ställer våra krav med oförminskad styrka.

- Tiden under den hårda militärdiktaturen med Banzer var en tid då vi ofta tvingades till defensiven. Så är det inte nu - vi för en offensiv kamp för det fulla erkännandet av alla politiska rättigheter, för militärernas bortdragande från gruvorna och för en regering som arbetar för de boli-

● Bolivias nye president, David Padilla, som tog över makten från Juan Pereda Asbun.

vianska arbetarnas intressen.

I det bolivianska gruvfacket finns de flesta politiska tendenserna samlade. Där finns kommunister, trotskister, socialister och dom som kallar sig oberoende.

I det fackliga arbetet lyckas man uppnå en hög grad av enighet, däremot har de politiska tillhörigheterna gjort att man arbetar splittrad i två fronter - dels i den stora center - vänster koalitionen UDP, som leds av Siles Suazo, och dels i vänsterfronten FDI, som framförallt stöds av trotskisterna och vänstern inom PRTB.

Och det är båda dessa rörelser som nu framför allt drar nytta av den nya generalen Padillas makttillträde.

● Fria val

Med all säkerhet var det UDP, som leds av Siles Suazo, som egentligen skulle ha vunnit fuskvalet tidigare i

år.

När nu Padilla kommer till makten är det första han gör att utlova fria och allmänna val till den 1 juli nästa år.

Siles Suazo och hans medbröder ger Padilla sitt helhjärtade stöd och lyckas efter den nya kuppen ordna ett massmöte i La Paz vars make man inte sett på många år i Bolivia.

Förlorarna i detta nya skede i boliviansk politik tycks vara de mest Pentagon - allierade militärerna och de traditionellt stora partierna inom boliviansk politik, MNR och FSB. MNR var det parti som styrde utvecklingen efter revolutionen 1952, men nu tycks både det och dess ledare Paz Estenssoro ha förlorat sin gamla dragningskraft.

Detta är viktigt eftersom det ökar möjligheterna för vänstern i Bolivia att göra upp med det förflutna och att vinna isteg bland bönderna.

Det är nu troligt att det blir val i juli nästa år. Och att Bolivias nya president kommer att heta Siles Suazo.

● Ljusnande framtid?

Det här är en utveckling som var svår att tänka sig för bara ett år sedan då general Banzer tycktes sitta ganska fast förankrad vid makten och inga som helst demokratiska rättigheter respekterades av de styrande.

Men det återstår att se vad center - vänster koalitionen kommer att utträtta när de väl kommit till makten.

UDP och Siles Suazo har stöd av inflytelserika kretsar inom USA och man stöds av den internationella socialdemokratien.

Det är svårt att förstå hur USA skulle kunna gå med på några mer långtgående reformer i Bolivia utan att utsätta Siles Suazo för världsbankens och internationella valutafondens hot om stoppade krediter.

Kommer Siles Suazo att hålla vad han lovar, då kommer det att innebära konflikter med USA och de internationella kreditinstituten. Om han inte gör det förlorar han sin politiska bas.

Gruvarbetarna i Bolivia räknar idag med båda alternativen. Dom förbereder sig, tillsammans med ett växande antal bönder, för en kamp som fötts på nytt.

Peter Torbjörnsson

Det som idag karakteriserar Brasilien är den allt större uppslutningen till de organiserade rörelser som kämpar för demokratin. Vid sidan av kraven på höjning av lön och levnadsstandard, slut på fattigdom och landets ekonomiska utlandsberoende, kräver man demokratisk frihet. Från de många fackföreningsmötena kommer kraven på facklig frihet, facklig självständighet, förhandlingar med arbetsgivarna, strejkrätt samt bildandet av ett LO, vilket aldrig varit tillåtet i Brasilien.

Den fackliga oppositionen växer sig allt starkare. Den skaffar sig organiserade protestformer och bättre samordning mellan olika krafter.

Oppositionspartiet vann en klar majoritet av rösterna vid valet till kongressen i Brasilien den 15 november. Men valsystemet, som introducerades förra året, ger regeringspartiet flest platser.

● Strejkande arbetare vid traktorfabriken Cattarpilar i Sao Paolo

Fackliga oppositionen

MDB (Movimento Democrático Brasileiro) fick mer än 15 miljoner röster till senaten, medan regeringspartiet ARENA fick omkring 10 miljoner. MDB:s majoritet i deputeradekammaren blev mindre eftersom 15 procent röstade blankt.

MDB har gjort de största framstegen i de södra delarna av landet och överraskningarna har genomgående varit negativa för regeringspartiet. T ex MDB:s senatsseger i Parana, där ARENA:s kandidat fick mindre röster än MDB:s andrekandidat.

MDB vann inte bara en numerärt större seger än 1974, utan valet visade också en klar framgång för de radikalare kandidaterna. Den stora progressiva styrkan i MDB i den nya kongressen är det betydelsefullaste resultatet i valet. Det blir en stark ställning att styra partiet från.

Den första till den 4 december ordnade latinamerikainstitutet ett symposium om situationen i Brasilien. En av deltagarna på symposiet var Jose Ibrahim, f d facklig ledare för metallarbetarna i Sao Paulo och representant för Oposicao Sindical. Han är för närvarande bosatt i Bryssel.

Chilebulletin fick en intervju med honom.

- Vad är MDB ?

- Efter militärkuppen 1964

förbjöd regeringen alla partier. Den bildade i stället två nya partier, regeringspartiet ARENA och oppositionspartiet MDB. Både grundades alltså av regeringen.

De som inte var ense med militärkuppen gick med i MDB och de som tidigare varit i opposition gick in i ARENA. Hela den legala oppositionen mot regeringen gick med i MDB som var det enda möjliga partiet. Det kom många ögonblick när MDB ifrågasatte vad regeringen gjorde. Då använde

regeringen de undantagslagar som fanns och förföljde speciellt de som var mest oppositionella.

- MDB är visserligen startat av regeringen i Brasilien men är ändå ett instrument som oppositionen kan kanalisera sitt missnöje genom.

- Finns det personer inom MDB som är lierade med regeringen ?

MDB består av tre grupper. Autentiska gruppen som är mest progressiv, moderata gruppen som består av folk som är beredda att förhandla med regeringen och samlingsgruppen som samarbetar med regeringen i parlamentet men säger att de är i opposition.

Nu säger regeringen att man i januari 1979 kan bilda nya partier, men ingen vet hur det kommer att bli.

- Existerar PCB och PTB nu ?

- Det finns försök att reorganisera PTB. PCB existerar som en underjordisk rörelse.

- Kan du berätta om amnestirörelsen ?

- Amnestirörelsen började i mer organiserad form genom

kvinnorörelsen, genom mödrar, döttrar och systrar till politiska fångar och förvisade.

- Är det fortfarande en kvinnorörelse ?

Nu finns det kommittéer i alla distrikt och städer. I november ägde den första nationella kongressen rum. Där var kvinnokommittén för Amnesti en kommitté bland andra kommittéer för amnesti.

- Kan du säga något om Oposicao Sindical. Hur är förhållandet mellan Oposicao Sindical och PCB t ex ?

- Oposicao Sindical är inte ett politiskt parti utan en facklig organisation och en massorganisation. PCB agerar i de fackliga organ som finns men inte i Oposicao Sindical.

- Vi har en kritisk syn på den brasilianska fackföreningsrörelsens struktur eftersom den är vertikalt organiserad, dvs organiserad uppifrån och ner och kontrollerad av myndigheterna.

- Vi vill ha en facklig organisation som är oberoende av staten. Fackföreningsrörelsen bör vara uppbyggd från basen på de arbetarkommissioner som finns på fabriker. De ska vara basen för fackföre-

Valet

ningsrörelsen.

– Vad hände vid valet ?

– Som alltid har folket utnyttjat tillfället att säga nej till diktaturen. Valen har en karaktär av att man fördömer regeringen.

– Kan du säga något om Sveriges investeringar i Brasilien ?

– På grund av den billiga arbetskraften och de billiga råvarorna flyttar många företag från Europa till Brasilien.

– Alla vet att Sverige har ekonomiska intressen i Brasilien, speciellt i Sao Paulo. De svenska företagen uppför sig precis på samma sätt som företag från Japan och Nordamerika. De utnyttjar situationen i Brasilien genom att betala låga löner.

– Lagen säger att en arbetare ska arbeta åtta timmar om dagen. Men de flesta arbetsgivare kräver 10 – 12 timmar. Det gör de svenska företagen också.

Cecilia Malmgren

PCB = Partido Comunista Brasileiro

PTB = Partido Trabalhista Brasileiro

Vem litar på SÄPO?

Melker Berntler har varit anställd på SÄPO sedan 1953 och har bl a varit biträdande chef på registreringsroteln i fyra år. Hans anmälan till JK är drygt ett år gammal och behandlar mistankor om att SÄPO skulle bedriva olaglig registrering, som bl a drabbar latinamerikaner.

I samband med telefonavlyssningar får SÄPO anteckningar som inte berör det fall som föranlett avlyssningarna. Detta material förstörs sen inte på det sätt som direktiven föreskriver, menar Berntler.

De här anteckningarna kan alltså sparas och ligga till grund för information som SÄPO lämnar ut till andra myndigheter. Latinamerikaner kan t ex få svårigheter när de söker svenskt medborgarskap. Beslut om telefonavlyssning kan fattas på mycket vaga grunder. Ett exempel som Berntler redogör för är en man som avlyssnades därför att han kommit ut från en biograf samtidigt som en övervakad.

● Kritiken mot SÄPO

I en intervju i DN (20/11-78) tar Berntler också upp andra punkter i vilka han ställer sig kritisk mot SÄPO:

● s k terroristexperter inom SÄPO anser att befrielse-rörelser kan jämnställas med Baader-Meinhof-gruppen.

● SÄPO har inga garantier

En som inte tycks lita på SÄPO är Melker Berntler. Att någon inte litar på SÄPO är i och för sig inte så märkvärdigt, men den här gången är det en kommissarie på SÄPO som ställer sig frågande till delar av SÄPO:s verksamhet. Berntlers tvöksamheter om SÄPO:s pålitlighet är så starka att han anmält frågan till JK. JK har utrett frågan och säger sig fått intrycket att Berntlers farhågor inte skulle vara riktiga. Eftersom Chilebulletinen inte fick en intervju med Melker Berntler följer här i stället en sammanställning av debatten i massmedia kring SÄPO.

för att uppgifter som lämnas till ett land inte förs vidare

I en annan intervju (DN 19/11-78) tillbakavisar SÄPO-chefen Hjälmroth denna typ av uppgifter: inga beslut om telefonavlyssning tas utan ordentlig grund, anteckningar förstörs, garantier finns för att uppgifter inte förs vidare till andra länder än de som ursprungligen fått dem o s v. Hjälmroth gör alltså det som så många säkerhetspolischefer gjort förr - förnekar att det skulle finnas någon grund för den framförda kritiken.

● Tio års gallring !

Eftersom kritiken den här gången kom från en person som själv arbetat med dessa frågor inom SÄPO, hade man kanske trott att utredningen från JK:s sida skulle bli grundlig och åtminstone kasta något ljus över annars dunkla förhåvanden. Så blev icke fallet !

JK friade SÄPO och sa sig »fått intrycket » att allt stod rätt till. Att det fanns anteckningar, som förts i samband med telefonavlyssningar skulle bero på att den arkivgallring som inleddes 1969, i samband med skärpta bestämmelser om avlyssning, ännu inte slutförts. Byråchef Näss vid SÄPO säger: »Materialet är så omfattande att vi ännu inte klarat av gallringen» (DN 25/11-78).

Det är inte precis något lugnande besked. SÄPO har alltså hållit på att gallra i tio år ! Det måste vara frågan om ett gigantiskt material eller om en saktfärdighet utan like. Vilken orsaken än är blir det ändå lika illa.

● Dimman ligger tät

Summan av hela »Berntler-affären är att ingen, som följt den i pressen, blivit speciellt mycket klokare av uttalandena från JK och SÄPO. Det enda praktiska resultatet tycks vara att Berntler i det närmaste blivit fråntagen alla uppgifter på SÄPO. Om detta agerande från SÄPO-ledningens sida beror på barnslig hämndlystnad eller på att man verkligen är rädd för vad Berntler kan avslöja hölls fortfarande i ett dunkel.

Berntlers påståenden om att t ex latinamerikaner registreras olagligt har ännu inte på något entydigt och trovärdigt sätt vederlagts. Tvärtom kvarstår alla farhågor, och denna gång har de snarare förstärkts. En person som själv har arbetat inom SÄPO med dessa frågor har riktat en allvarlig kritik mot det sätt som verksamheten sköts på. Bevisbördan borde i rimlighetens namn nu ligga på SÄPO-ledningen, och det räcker inte med allmänna, oklara och överslättande svar.

Ulf Fredriksson

Var finns de "försvunna"

10 000-tals politiska fångar i Latinamerika är inte erkända som sådana av de ansvariga generalerna. De är »försvunna» efter att ha kidnappats av säkerhetstjänsten. Men de försvunna är inte glömda. Deras anhöriga letar efter dem.

I Chile och Argentina har de till och med slutit sig samman i kommittéer för att stödja och hjälpa varandra, för att gemensamt uppvakta myndigheter och lämna skrivelser till de ansvariga där de begär besked om vad som hänt deras kära. Många anhöriga till försvunna har tvingats fly undan förtrycket. I exil har de fortsatt sitt arbete att söka rätt på de försvunna.

Chilebulletinen har talat med anhöriga till försvunna från tre latinamerikanska länder. De arbetar i COSOFAM - solidaritetskommittén för familjemedlemmar till döda, fängslade och försvunna i Argentina, Kommittén i Sverige av anhöriga till försvunna politiska fångar i Chile och AFUDE-kommittén av anhöriga till försvunna i Uruguay.

CHB(Chilebulletinen): Vad jobbar ni mest med just nu?

Ch (chilenska anhöriga): - Juntan har ju hela tiden försökt förtiga problemet med de försvunna och på olika sätt bli kvitt det en gång för alla.

- Juntan vill dödförklara de försvunna via domstol. De vill att var och en av oss ska skriva på en dödsattest för vår försvunne familjemedlem. Gör vi det får vi ekonomisk ersättning av staten. De anhöriga i Chile och vi med dem vägrar att acceptera detta. Min sons liv kan ingen ersätta genom någon form av betalning. Vi kräver att juntan svarar för vad som hänt var och en av de försvunna, att den tar sitt ansvar för deras öden.

A(argentinska anhöriga): - Vi har liksom i flera olika europeiska länder och liksom de anhöriga i Argentina hållit en mässa för de 16 mödrar och två franska nunnor som kid-

nappades den 8 december förra året och sedan dess är försvunna. I Argentina hade man bjudit in utländska journalister att närvara som garanti för att inte fler försvinnanden skulle inträffa under mässan.

- Inför FN:s barnår 1979 ska COSOFAM, som finns i flera europeiska länder, presentera en rapport om barn som försvunnit tillsammans med sina föräldrar och barn som fötts i fängelse. Det finns en avdelning på flottans mekanikerskola, där gravida fångar får föda sina barn. Barn, som sedan förs bort från sina mödrar, troligen till barnhem varifrån de adopteras ut till argentinska familjer.

- Vi arbetar också för att FN ska fördöma den argentinska juntan för dess brott mot de mänskliga rättigheterna och att en undersökningskommission ska tillsättas liknande den som i många år arbetat för Chile. Men det har hittills varit omöjligt att få något uttalande från FN trots att antalet politiska fångar i Argen-

tina beräknas till 10 000 och antalet försvunna till 30 000!

U (uruguayanska anhöriga): - Vi inriktar oss på arbetet gentemot FN:s kommission för mänskliga rättigheter. Den ska sammanträda i februari

Ill: Eva Grytt

och ta upp situationen i Uruguay.

- Vi tror att uttalanden och åtgärder från internationella organ, som FN, är viktiga för att isolera diktaturen på internationell nivå. Ett exempel är OAS, som inte godtog Uruguay som säte för sin kommission för mänskliga rättigheter. Om FN bildar en arbetsgrupp för Uruguay medför detta att informationen om förtrycket där kan spridas utomlands på ett bättre och indirekt innebär det ett tryck på själva diktaturen.

CHB: När bildades era organisationer här i Sverige och hur jobbar ni?

Ch: - Vi startade vår kommitté efter den första hungerstrejken som de anhöriga genomförde i Chile i juni 1977. Vi vill härifrån fortsätta det arbete många av oss påbörjade i Chile och stödja de ak-

tioner de anhöriga genomförde där. Och vi vill sprida information här om de försvunna och de manipulationer juntan försöker med för att lura världsoinionen.

- Vi vill samla alla anhöriga till försvunna som finns i landsflykt i Sverige. Under den stora hungerstrejken i våras fick vi stöd från fackföreningar, riksdagsmän och många, många andra. Men vi tycker det är svårt att nå ut till pressen.

A: - COSOFAM bildades i Sverige för ett år sen. I en del europeiska länder hade den bildats tidigare, i andra senare. Det beror på hur många anhöriga som finns i varje land.

- Vi arbetar för att regeringarna ska bergära besked om de försvunna av Videla. Förra året uppvaktade vi påven. Här i Sverige har vi inte

unna", Pinochet?

arbetat organiserat så länge. Vi ska ta kontakt med fackföreningar och de politiska partierna för att informera om förtrycket i Argentina.

- Liksom de chilenska anhöriga vill vi vara en länk till dem som arbetar i Argentina - »de galna mödrarna på Plaza de Mayo». Vi har bildats för att stöda deras arbete och vi är helt obundna partipolitiskt och religiöst.

U: Vi har helt nyligen samlat de anhöriga i exil till försvunna uruguayare och bildat vår organisation. Det finns 106 fall av försvunna uruguayare, som vi känner till sedan 1976. Tidigare mördades de, som kidnappats av den uruguayanska säkerhetstjänsten och deras kroppar återfanns på olika ställen.

- Många uruguayare har försvunnit i Argentina och sitter säkert kvar i argentinska koncentrationsläger, där de torteras av uruguayanska offcerare.

- I Uruguay är förtrycket mot alla former av organisering så hårt att inte ens de anhöriga kan samlas till en organisation för att gemensamt leta rätt på sina försvunna. Men i exil kan vi organisera oss och vi tycker det är viktigt, eftersom vi som anhöriga är vittnen till det som hänt de försvunna.

Ett internationellt stöd till det arbete som utförs av anhöriga till politiska fångar och försvunna och de krav de för fram, underlättar kampen för frihet för de politiska fångarna i Latinamerika och ger de anhöriga en större chans att komma närmare sitt mål. Det försvårar också för förtryckarna att hindra de anhöriga i sökandet genom brutal repression. Genom Chilekommittén kan du adoptera en chilensk försvunnen fånge. Det är ett sätt att stödja arbetet för de försvunna. Adressen till COSOFAM är Box 5100, 163 05 Spånga. Kontakt med AFUDE kan förmedlas genom Chilekommittén.

Sigyn Ohlson

De chilenska vänsterpartierna var företrädare av sina ledare. Från CUT - den chilenska landsorganisationen - fanns en stor delegation. Stor uppmärksamhet tilldrog sig Hortensia Bussi de Allende, maka till Salvador Allende. Hon höll i ö den inledande sammanfattande rapporten om läget i Chile. Flera av de chilenska delegaterna kom direkt från motståndskampen inne i Chile.

☆

Konferensen arbetade dels med plenarmöten, dels med särskilda sammankomster för fackföreningsmän, ungdomsdelegater, kvinnor, parlamentariker och kulturarbetare. Konferensen antog ett sammanfattande dokument med rubriken Madrid-deklarationen för frihet åt Chile. Dessutom antogs särskilda uttalanden av de olika delkonferenserna.

I Madrid-deklarationen heter det - och det var en komprimerad bedömning av det aktuella läget i Chile:

»Ehuru hindrade av motståndet och solidariteten fortsätter den chilenska diktaturen och Pinochet att utöva sin makt i tjänst hos en minoritets intressen och inplanterar de materiella och politiska förhållanden som krävs för att institutionalisera regimen. I detta sammanhang sker nu mycket allvarliga saker.

Diktaturregimen försöker att »lösa» frågan om de försvunna fångarna och förbereder mord

I november förra året hölls i Madrid en världskonferens för frihet åt Chiles folk. I konferensen deltog delegater från mer än 100 länder på alla kontinenter. Konferensen hade mycket stor bredd. Tyngdpunkten låg visserligen hos representanter för fackföreningarna och socialdemokratiska, socialistiska och kommunistiska organisationer, men från många länder fanns även ett starkt deltagande från borgerliga partier, katoliker, liberaler osv. Det kyrkerliga inslaget var också starkt - konferensens slutdeklaration föredrogs sålunda av biträdande biskopen i Madrid.

Från Sverige deltog bland annat C H Hermansson, som här redogör för mötet.

samtidigt som den föreger att de redan är döda, den ökar förföljelserna mot fackföreningar och fackförbund, upplöser och bestraffar organisationer som representerar en halv miljon arbetare, den reducerar till en helt otrolig nivå folkets köpkraft och dömer en hel generation till svält och dess konsekvenser, den skär starkt ner de offentliga investeringarna inom hälsovård, undervisning, livsmedelsproduktion, transport, bostadsbyggande samt vetenskaplig och teknisk forskning, den ökar arbetslösheten till en nivå som är okänd i andra delar av världen. För att sammanfatta: Den genomför en oförsonlig aggressionspolitik mot Chiles folk, som en grundläggande förutsättning för genomförandet av sin ekonomiska och politiska plan».

☆

Det finns en tendens i den av borgerligheten behärskade s k offentliga debatten att glömma vad som hänt och släta över vad som händer i Chile. Man talar t o m om normalisering och vill göra gällande att förtrycket minskat. Alla sådana påståenden dementeras av det material som lades fram på Madridkonferensen. CNI (det organ som efterträtt den ökända DINA, säkerhetspolisen) begränsade visserligen sin verksamhet när den särskilda arbetsgruppen för Chile i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna i juli 1978 fick tillstånd att besöka landet. Men sedan FN-gruppen läm-

nat Chile ökade arresteringarna snabbt. CNI har också återigen börjat tillgripa tortyr liknande den som användes 1974 och 1975 och som orsakade många fängslades död, konstateras det i en särskild rapport till Madridkonferensen om kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Chile.

☆

»Men Chile är icke på knä, ej heller besegrat», säger stolt Madrid-deklarationen. Trots svårigheterna växer motståndskampen i innehåll och omfattning. Denna kamp kräver ett gensvar från hela världen i form av förstärkt solidaritet i handling.

Många uttrycker i ord denna solidaritet, men är inte konsekventa i sitt handlande. Madrid-deklarationen påtalade detta: »Kampen för ett återupprättande av demokratin, å ena sidan, och ekonomiskt stöd till diktaturen, å andra sidan, är oförenliga och motsatta.» Lika litet som militärkuppen hade lyckats utan stöd från imperialisterna, lika litet skulle Pinochet kunna fortsätta sitt blodsregemente utan stöd från imperialismen.

Sverige ger en del av detta stöd genom ökad import under 1978 från Chile, genom svenska företags verksamhet i Chile, genom sitt deltagande i IDB och Världsbanken.

Madridkonferensen underströk starkt nödvändigheten av bojkottåtgärder för att isolera juntan.

C H Hermansson

Annorlunda "flyktingläger"

Hallstahammar är orten i kris som egentligen inte hade några förutsättningar för att ta emot flyktingar. Men ändå beslutade den lilla kommunen med drygt 18.000 invånare, belägen ett par mil från Västerås, att i våras ta emot strax över 100 flyktingar från Latinamerika. I första hand från Chile, Argentina och Uruguay.

Det var ett unikt försök som startade i bruksorten. I stället för att sätta upp ett särskilt läger för flyktingarna, placerades de redan från början ut i ett vanligt bostadsområde. Kommunen valde Östra Nibble, ett område med tunga sociala problem, en rad invandrargrupper, och ett stort antal tomma lägenheter.

I Hallstahammar har varje flyktingfamilj sin egen lägenhet. Man har fått en uppsättning möbler och köksinventarier, och var och en får på egen hand sköta hemmet. Dvs gå ut och handla, laga mat, beställa tvättstuga osv.

Positiva erfarenheter

Atskilliga organisationer, både politiska och icke-politiska, har tagit på sitt samvete att ta hand om flyktingarna. Studieorganisationen TBV har till och med gått ut i en kampanj, för att få tag i hallstahammarfamiljer, som vill ställa upp och introducera flyktingarna i det svenska samhället. Kommunalpolitikerna talar sig varma för latinamerikanerna och ställer upp för utfrågning eller diskussion.

Jorge Martinez från Chile

berättar:

— Vad jag förstär lever vi väldigt annorlunda jämfört med andra läger. Vi har nog lättare att få kontakt med människor utanför vår egen krets. Det gör också att plikten blir större att arbeta för solidariteten med folken i Latinamerika.

Och det är ett arbete som utvecklats språngartat under de få månader man varit i Sverige och Hallstahammar.

Den främsta kraften bakom det är Latinamerikanska kommittén. Det är en partipolitiskt obunden kommitté som samlar de flesta av flyktingarna, men det finns också en Salvador Allende-kommitté.

Men det är Latinamerikan-

Hugo Fernandez och Bernardo Flores från Latinamerikakommittén i Hallstahammar har inlett ett samarbete med Metall av 98 på orten. — Vi vill hjälpa till och ge vår del av solidariteten, säger sakkbasen Theodor Neumann.

ska kommittén som gjort sig känt bland befolkningen. Bl a genom utställningar på biblioteket, AMU-centret och i Västerås. Man ordnade den 11 september en av de största demonstrationerna i ortens historia, man har haft fester, möte till minne av Che Guevara och olika samkväm i arrangemang med lokala föreningar. Dessutom har man ett givande samarbete med den lokala metallavdelningen.

Man har även etablerat en mycket bra kontakt med Chilekommittén i Västerås. När de första flyktingarna an-

lände till Hallstahammar, bjöd Chilekommittén in dem till Västerås för att bli a vara med om gatuteater inför VM i Argentina.

Samarbete med Chilekommittén

För närvarande diskuterar Latinamerikanska kommittén och Chilekommittén ett gemensamt arbetsprogram för de kommande tre månaderna.

Det är viktigt för oss att arbeta aktivt i Sverige, säger Jorge Martinez till sist.

Christer Nordmark

LÄGREN - EN TRÖG SLUSS

Det finns tre permanenta flyktingläger i Sverige eller AMS-förläggningar som det heter på officiellt språk. De är Flen, Alvesta och Moheda. Sedan finns en rad provisoriska förläggningar som tillkommit under senare år allteftersom flyktingströmmen ökat. De flyktingar som hamnar på flyktingläger är i första hand de som kommer via flyktingkvoten, alltså huvudsakligen latinamerikaner just nu.

Flyktinglägren är tänkta som en sluss ut i det svenska samhället där flyktingen får lära sig lite svenska

och vila upp sig, genomgå läkarundersökningar, få information om det svenska samhället och inte minst viktigt ta ställning till vad han eller hon vill göra efteråt, välja bostads- och sysselsättning. Normalt borde en flykting stanna upp till tre månader på läger. Men i dagens situation med bostadsbrist och arbetslöshet och köer till AMU-centren blir lägertiden betydligt längre, minst sex månader.

Det har lett till allvarlig kritik mot lägren från flyktingarnas sida. De känner sig passiviserade

och omyndigförklarade. På lägret bor de inkvarterade i baracker, får inte laga sin egen mat, måste följa ordningsföreskrifter och träffar nästan enbart andra flyktingar, eftersom lägren oftast ligger isolerade.

Arbetsmarknadsdepartementet, som har hand om flyktingfrågorna, har gjort en utredning om hur flyktingar tas emot »Sverige och flyktingarna» Ds A 1978 : 1. Den har ännu inte lett till någon proposition. Utredningen tar upp kritiken mot lägren, men anser ändå att de måste finnas kvar.

Däremot föreslår de ett nytt läger med bostäder insprängda i ett vanligt bostadsområde, och med större möjligheter för flyktingar att få ta hand om sig själva. Lägret ska ge flyktingarna samma service som de gamla lägren, men samtidigt också en valfrihet som inte finns på andra håll.

Förläggningen i Hallstahammar som presenteras i artikeln här intill är ett försök från Invandrarverket att hitta nya och bättre former att ta emot flyktingar än de gamla isolerade baracklägren.

På drygt två år har Sverige haft fem statsråd ansvariga för invandrar- och flyktingpolitiken. Inget annat sakområde har råkat ut för att bli så kringskuffat som just dessa frågor.

Men slappheten i att låta frågorna valsa runt har inte motsvarats

i en lika slapp politik. Tvärtom - de senaste årens flyktingpolitik har varit medvetet restriktiv när det har gällt spontanflyktingar. Lågkonjunkturen och arbetslösheten har trängt in i medvetandet hos alla de tjänstemän som är satta att administrera flyktingpolitiken.

Till dessa - och det i främsta ledet - hör gränspoliserna. Den har tänjt och tänjt på lagar och kungörelser för att kunna sätta stopp för så många som möjligt. Ja, frågan är om inte polisen har överskridit sina befogenheter och direkt brutit mot lagen - utlänningslagen - i många fall.

Polisen bryter mot lagen

En advokat i Uppsala - Peter Nobel - hävdar detta i en anmälan till justitiekansler Ingvar Gullnäs. Anmälan riktar sig mot polisen på Arlanda flygplats.

Peter Nobel hävdar att polisen tar lagen i egna händer när den självständigt beslutar om avvísningar av flyktingar som anför politiska skäl för att få stanna här.

Så här skriver Nobel när han motiverar sin anmälan:

»Flyktingar som kommer till Sverige för att här få en fristad, måste så långt det överhuvudtaget är möjligt skyddas mot att sändas till det land där de riskerar förföljelse.

Det är därför viktigt, menar han, att de lagar som reglerar detta får en klar och entydig tolkning.

Utlänningslagen

Så här står det i den del av utlänningslagen som reglerar polisens möjlighet att självständigt besluta om avvísning:

»Finner polisen skäl till avvísning föreligga i fall, som avses i 18 eller 19 § men påstår utlänningsmyndigheten att han i det land från vilket han kommer, löper risk att bli utsatt för politisk förföljelse eller risk att sändas till krigsskådeplats eller straffas för att han övergivit krigsskådeplats eller eljest vägrat fullgöra krigstjänst eller ock att han där icke dinjutar trygghet mot att bli sänd till land, i vilket han löper sådan risk, och är påståendet icke uppenbart oriktigt, skall ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten. Detsamma skall gälla när utlänningsmyndigheten påstår sig icke vilja återvända till

hemlandet på grund av de politiska förhållandena där och de omständigheter han åberopar härför icke kan lämnas utan avseende...»

Lagen uttrycker sig snårigt - men den är faktiskt till för att skydda flyktingar som kommer hit och är i behov av asyl här.

De som har skrivit lagen lutar inte på att polisen kan avgöra vem som är i behov av asyl här eller inte. Så fort någon åberopar politiska skäl för att få stanna här ska ärendet avgöras av Statens invandrarverk.

Vad gör då polisen för fel? Det vanligaste felet är att polisen - i strid med lagstiftarens intentioner - ger sig in på en prövning av om flyktingen är i behov av en fristad i Sverige eller inte. Men det är absolut inte polisens uppgift. Polisen är skyldig att låta var-

je sådant ärende gå vidare till Invandrarverket. Det står klart och tydligt i lagen.

Det är endast när påståendet är uppenbart oriktigt som polisen kan besluta på egen hand. Påståendet som lagen syftar på är att man löper risk för att bli utsatt för politisk förföljelse.

Frågan blir då vad som är uppenbart eller inte. Kan det t ex någonsin vara uppenbart oriktigt om någon påstår sig löpa risk för förföljelse i t ex Chile?

Det som är uppenbart behöver inte utredas - det kan inte ens göras till föremål för bedömning, övervägande eller annan tankeverksamhet. Det är helt enkelt uppenbart för var och en. Så fort polisman- nen måste tänka efter - är det alltså inte uppenbart.

Liten ordlista:

Spontanflyktingar

Regeringen beslutar varje budgetår om en s k flyktingkvot. Den består f n av 1 250 personer, för vilka Sverige betalar resan hit och tar emot i flyktingläger. Flyktingar som kommer hit direkt och alltså betalar resan själv kallas i vardagligt tal för spontanflyktingar.

Avvísning

Avvísning sker vid gränsen av polisen eller invandrarverket. Många avvisas t ex för att de inte har pengar att leva för här i Sverige. Politiska flyktingar får inte avvisas.

Utvisning

Utvisning sker av utlänningsmyndigheten som har tillstånd att bo i Sverige men inte får stanna här av t ex politiska skäl.

Förvisning

Förvisning sker när en utlänningsmyndighet som har tillstånd i Sverige blir dömd till fängelsestraff för brott här. Förvisningen är en del av domen.

Förpassning

Förpassning sker när någon har fått nej på sin ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd i Sverige. Åker man då inte frivilligt blir det fråga om förpassning.

Nu visar det sig att polisen vid Arlanda flygplats i ett flertal fall - Peter Nobel dokumenterar dessa - struntat i lagens bestämmelser och själva gjort bedömningar hurvida personer som kommer till Sveriges gräns är i behov av en fristad eller inte. Det gäller bland annat flera latinamerikaner.

Polisen saknar kompetens

JK måste nu med kraft påtala de felaktigheter som sker vid Sveriges gränser. Det enda rätta är en lagändring som fräntar polisen alla möjligheter att bedriva flyktingpolitik. Polisen har ju inte visat sig vara i stånd att skilja på vad som är deras uppgift och vad som är invandrarverkets. Flyktingfrågor är inte för polisen. Därför måste lagen skrivas så att det blir invandrarverkets sak att i samtliga fall där någon anför politiska skäl till att få komma in i Sverige pröva dessa.

Polisen ska hålla fingrarna borta - den saknar kompetens att avgöra frågor som gäller flyktingars rätt att få komma in i landet eller ej.

Höj flyktingkvoten

Sverige har tagit emot många flyktingar de senaste åren via den s k flyktingkvoten. Det är bra. Men behoven i t ex Latinamerika är enorma. I Argentina lever människor från olika latinamerikanska länder i dödsfara. Den svenska flyktingpolitiken måste därför rätta sig efter behoven i Latinamerika och inte efter svenska konjukturer. Polisen måste fräntas rätten att besluta om avvísning. Flyktingkvoten måste höjas.

Krister Nilsson

CHILEBULLETTINEN 1978

ARGENTINA

Allmänt:

Argentina bakgrund, nr 2, s. 4-5
Argentinas fyra ansikten, nr 2, s. 6-7
Militären har bollen, nr 2, s. 16-17

Fångfrågor:

De galna mödrarna på Plaza de Mayo, nr 1, s. 8
Här försvinner en junta-motståndare, nr 2, s. 20-25
Vem fan bryr sig om familjen Sedevic, nr 2, s. 18

Ekonomi:

Offra de små för de stora, nr 2, s. 8-9

Motståndskampen:

Här krossades gerillan, nr 2, s. 10-11
Kan strejker fälla juntan?, nr 2, s. 10-11

VM:

Bojkott stärker kampen, nr 2, s. 2-3
Holländarna säger nej till VM, nr 2, s. 9
Inte ett nytt Chile, nr 2, s. 2-3
Så vinner man en världspublik, nr 2, s. 26-27
Vad kommer journalisterna att se, nr 2, s. 30-31

Övrigt:

Här är fotbollsplanen en soptipp, nr 2, s. 19
Sverige i Argentina - Utvandrarerna, nr 2, s. 13

BOLIVIA

Hem för att knäcka Banzer, nr 1, s. 20-21
I Bolivia hann fasadputsens inte ens torka, nr 6, s. 14-15
Pendeln svängde tillbaka, nr 7, s. 15

BRASILLEN

Fackliga oppositionen-Valet, nr 7, s. 16

CHILE

Allmänt:

När spolas Pinochet?, nr 4-5, s. 6-7
Ökat stöd åt motståndet, nr 4-5, s. 2

Ekonomi:

Löpande devalveringar, nr 1, s. 9
Svältpolitik på beställning, nr 4-5, s. 8-10

Fångfrågor:

Har förtrycket upphört?, nr 4-5, s. 18-19
Jag var mannen i kåpan, nr 4-5, s. 32
Kränkningarna fortsätter, nr 1, s. 9

... och deras män har »försvunnit», nr 4-5, s. 21

Var finns de »försvunnna», Pinochet?, nr 7, s. 18-19

Internationella kontakter:

Chile-juntans svenske idol, nr 4-5, s. 31

Chile stöder palestinierna, nr 1, s. 8

SIDA rekryterar till Brasilien, Chile, nr 4-5, s. 30

Tyska högern prisar juntan i Chile, nr 1, s. 22-23

Jordbruk:

Alvaro tvingas sälja sin jordbit och godsens växer på nytt, nr 4-5, s. 22-23
Jorden ligger död, nr 4-5, s. 20-21

Motståndskampen:

Fackföreningarna får inte förhandla om löner och strejker lönar sig inte, nr 4-5, s. 17

1:a maj är vårt, nr 4-5, s. 14-15
Gruvarbetare i kamp, nr 6, s. 12-13

Så ser motståndet ut i Chile idag, nr 4-5, s. 12-13

Vänstern stärks, nr 4-5, s. 16

Facklig kamp i Chile, nr 7, s. 11-14

Valet: Pinochet tror att han är säker, nr 1, s. 2

Vi var tvungna att lämna Chile, nr 1, s. 3

Övrigt: Lekstuga för militärer eller juntan till antarktis, nr 1, s. 6

Pinochet: arbetarnas vän, nr 1, s. 9

Spelet om kopparna, nr 1, s. 14-15

Gör en utställning om Chile!, nr 7, s. 23

Här finns juntans offer!, nr 7, s. 24

EL SALVADOR

Landet som försvann i massmedia, nr 6, s. 24

FLYKTINGFRÅGOR

Flyktingspelet, nr 4-5, s. 4-5
Lägren - en trög sluss, nr 7, s. 20

Annorlunda flyktingläger, nr 7, s. 20

IDB IDB-bluffen, nr 1, s. 10

NICARAGUA

Läget i Nicaragua: politisk vinst, militär förlust för gerillan, nr 6, s. 18

Varför tycker alla illa om Somoza?, nr 6, s. 19

NOVELLER

Gevären ur Upproret av Sven Wernström, nr 1, s. 18-19

Passionen av Eduardo Galeano, nr 2, s. 28-29

Socialistmarseljåsen av Carlos Bongcam, nr 4-5, s. 28-29

Storstrejken av Miguel Asturias, nr 6, s. 20-22

Mötet av Eduardo Galeano, nr 7, s. 8-9

PERU

Motståndet ökar, nr 6, s. 16-17

POLIS

Civillklädd polis i Chile-demonstration, nr 1, s. 8

Vem litar på SAPO?, nr 7, s. 17

Polisen bryter mot lagen, nr 7, s. 21

SOLIDARITETSARBETET

Fackligt: AGA och LM-Ericsson i Colombia, nr 6, s. 6-8

Intervju med Jan Olsson metall, nr 6, s. 8

Stöd oss mot LM, svenska kamrater!, nr 6, s. 24

Vi bojkottar juntan tills den faller, nr 6, s. 9

Volvo i Peru, nr 6, s. 2-5

Internationellt: Belgisk diplomatisk protest, nr 1, s. 9

Chileaksjon i Norge, nr 1, s. 21

Chilearbetet världen runt, Australien, nr 4-5, s. 10

Hamnbojkott i USA, nr 6, s. 23

Svenskt: Allmänheten fick välja, nr 1, s. 8

AMU-Liljeholmen adopterar fångar, nr 1, s. 7

Fem punkter för solidaritetsarbetet, (Chilekommittens kongress) nr 1, s. 5

Moderaterna kämpar för demokratin, nr 4-5, s. 30

Mötet på bygget blev succé, nr 1, s. 6

Provokationen på Arlanda fortsatte i rättsalen, nr 4-5, s. 30

Septemberkampanjen, nr 4-5, s. 3

Solidariteten växer i Kungälv, nr 1, s. 7

Västerås kommun: Olagligt att bojkotta Chile, nr 4-5, s. 30

SVENSK IMPERIALISM Blå-Gul imperialism på offensiven, nr 6, s. 10-11

Goda kontakter, (AGA) nr 1, s. 16

Lögn och mutor (AGA) nr 1, s. 17

Oxfileköttbullar a la Brasil, nr 4-5, s. 31

Polisen mot strejkande arbetare (AGA) nr 1, s. 16-17

Sverige i Argentina - utsugarna, nr 2, s. 12

URUGUAY

Ett annat land som blöder, nr 7, s. 3-4

Förbudens paradiset, nr 7, s. 5

Jag anklagar, nr 7, s. 6-7

USA-IMPERIALISMEN Carter en helig fan, nr 4-5, s. 24-25

Chile rustar med USA:s hjälp, nr 4-5, s. 26-27

Imperialismen rullar vidare, nr 4-5, s. 31

Yanke-imperialismens historia i Latinamerika, nr 1, s. 11-13

Gör en utställning om CHILE!

Sprid kunskap om CHILE!

Chilekommittens affischer om Chile hjälper Dig. Med dem kan Du eller Din lokalkommitté göra en utställning för att sätta upp på bibliotek, skolor, sjukhus, arbetsplatser etc.

Det är Chilekommittens bildgrupp, som utformat affischerna och de är gjorda av olika latinamerikanska konstnärer.

Utställningen består av sex affischer. Varje affisch har en text som mycket kort talar om vad som hänt i Chile från kuppen 1973. Färgerna på affischerna är grått, lila, blått, grönt, rött och gult.

Utställningen beställs genom Chilekommittén och kostar 40 kronor.

CHILEBULLETTINEN

Chilebulletinens adress: Box 5220 - 102 45 Stockholm
Besöksadress: Grev Turegatan 15, 1 tr
Telefon: 08 - 61 88 41

Ansvarig utgivare: Ulf Fredriksson
Redaktionssekreterare: Catherine Sundin

Pressläggningsdatum: 12 januari
Tryckeri: Prinkipo Offsettryck, Stockholm 1979

Prenumerationspris för 7 nummer framåt: 25 kr Stödprenumerationspris: 50 kr. Betala på pg 504 88 - 6, Chilebulletinen. Ange från och med vilket nummer prenumerationen skall börja. Adressändringar sändes till Chilebulletinen, Sprängskullsgatan 19A, 411 23 Göteborg.

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm
Telefon: 08 - 21 27 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile.

Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stöda motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitiskt obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck

såvida tendenserna inte går emot kommitténs plattform.

Chilekommittén arbetar efter följande fyra huvudroller:

BEKÄMPA IMPERIALISMEN!

STÖD MOTSTÅNDET - BOJKOTTA DIKTATUREN!

FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA!

STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM - FÖR SOCIALISM!

Medlemmar i Chilekommittén kan personer men inte organisationer bli som arbetar i enlighet med organisationens stadgar och utåt stöder dessa samt betalar medlemsavgift.

Det fordras också att man under två månaders tid aktivt arbetat i en lokalkommitté och därefter valts in av lokalkommitténs medlemmar.

Personer som stöder Chilekommitténs målsättning men inte aktivt deltar i dess arbete kan teckna stödmedlemskap.

Chilekommitténs kansli ger närmare upplysningar och sätter dig i förbindelse med närmaste lokalkommitté. I Sverige finns Chilekommittén på följande orter:

Borås, Borlänge, Enköping, Eskilstuna, Fagersta, Falun, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Hofors, Hultsfred, Härnösand, Jönköping, Karlskrona, Karlstad, Katrineholm, Kramfors, Kristianstad, Kungsör, Köping, Landskrona, Linköping, Ljusdal, Ludvika, Lund, Luleå, Malmberget, Malmö, Norrköping, Nyköping, Nynäshamn, Nässjö, Ronneby, Sandviken, Skellefteå, Strängnäs, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Varberg, Västerås, Växjö, Ystad, Örebro, Österlen, Östersund.

I Stockholm finns 29 lokalkommittéer.

STÖD MOTSTÅNDSKAMPEN I CHILE!
Postgiro 65 39 28 - 2

Här finns juntans offer!

I tjugo år har Lonquen några mil från Santiago varit en död plats. Det var på 50-talet man slutade att använda ugnarna vid det gamla kalkbrottet. Längre stod de outnyttjade. Nu är Lonquen platsen där man gräver efter lik. Lik som med all säkerhet är mördade av juntan. Kanske finns här svaret på den så ofta ställda frågan. Var finns de »försvunna»?

● I den här övergivna gruvan utanför Santiago upptäcktes ett stort antal lik, alla unga pojkar. Är det så här Pinochet låter folk »försvinna» i Chile?

Man tror att det finns uppemot 100 kroppar inne i kalkugnarerna. Det är beredskapsarbetare, läkare och jurister som nu sköter letandet på uppdrag av Högsta domstolen i Chile.

Chiles Auschwitz har området blivit kallat. Och det är säkert bara en av de massgravar i Chile som döljer juntans brott. Det finns inga säkra siffror på hur många »försvunna» det finns i Chile. Det finns heller inga uppgifter som säger att alla skulle vara döda som de i Lonquen.

Men hur kunde nu kropparna i just Lonquen hittas

och vad kommer hela affären att leda till?

● Massavrättning

Massgraven kunde avslöjas sedan en f d DINA-agent i en bekännelse införde sin präst berättat att han varit med om en massavrättning just vid Lonquen-ugnarna och att kropparna sedan bränts inne i ugnarna. Prästen gick, med mannens tillåtelse, till kardinalen och berättade vad han fått höra. Kardinalen sammankallade några advokater, en biskop, chefen för katolska kyrkans solidaritetsorganisation, Vicarian, och några journalister.

Tillsammans åkte de till Lonquen och gjorde där upptäckten av liken. Fyndet anmäldes till domsto-

len i området - men när den politiska innebörden och misstanken att det rörde sig om »försvunna» stod klar fördes hela målet över till Högsta domstolen. Utredningen pågår fortfarande.

Kropparna som hittills har påträffats är bakbundna. Alla har skottsador. De flesta är unga.

● Fasaden spricker

Upptäckten i Lonquen är ytterligare en av de affärer som skakar juntan - det är ytterligare en affär som gör att fasaden sakta faller samman.

Och när väl fördämningen är bruten finns det fler som är villiga att träda fram och berätta om de

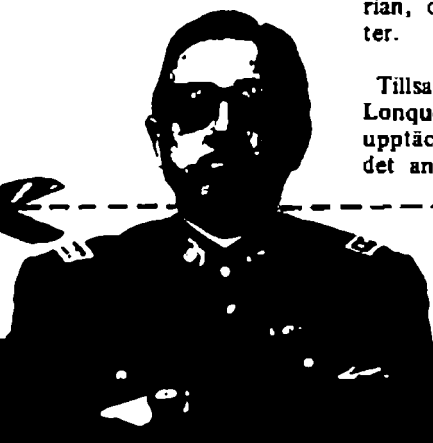
brott de har begått på uppdrag av juntan.

Kampen mot juntan och för de »försvunna» fortsätter. Diktaturen har med juridiska finter försökt bli kvitt hela frågan. Bland annat har man försökt genomföra en lag som gör det möjligt att dödförklara försvunna människor. Därmed hoppas man slippa ifrån sitt ansvar.

● Pinochet skyldig

Men juntans lögner och undanflykter avslöjas bit för bit. Hela världen vet vem som bär ansvaret för de »försvunna» - Pinochet och hans hantlangare i DINA.

Och de ska alla en dag ställas till svars för sina brott.

Jag är intresserad av att

- komma i kontakt med en lokalkommitté
 vara med i en studiecirkel om Chile

Namn
Adress
Telefon

Skicka talongen till
Chilekommittén,
Box 622, 101 28
Stockholm